

Πανεπιστήμιο Αθηνών
Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής (ΕΕΕΠ)
eep.psra.uoa.gr
Email: newsletter_eep@psra.uoa.gr
Τηλ: 2103689535, 2103688963

Ενημερωτικό Δελτίο

για τις

ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Τεύχος 80, Μάιος 2012

ΚΩΔΙΚΟΣ: 6029

Π.Κ. Ιωακειμίδης, «Ευρωπαϊκή Πολιτική σφαίρα. Οι εκλογές σε μία χώρα μέλος της Ε.Ε. ενδιαφέρουν όλες τις άλλες» 2

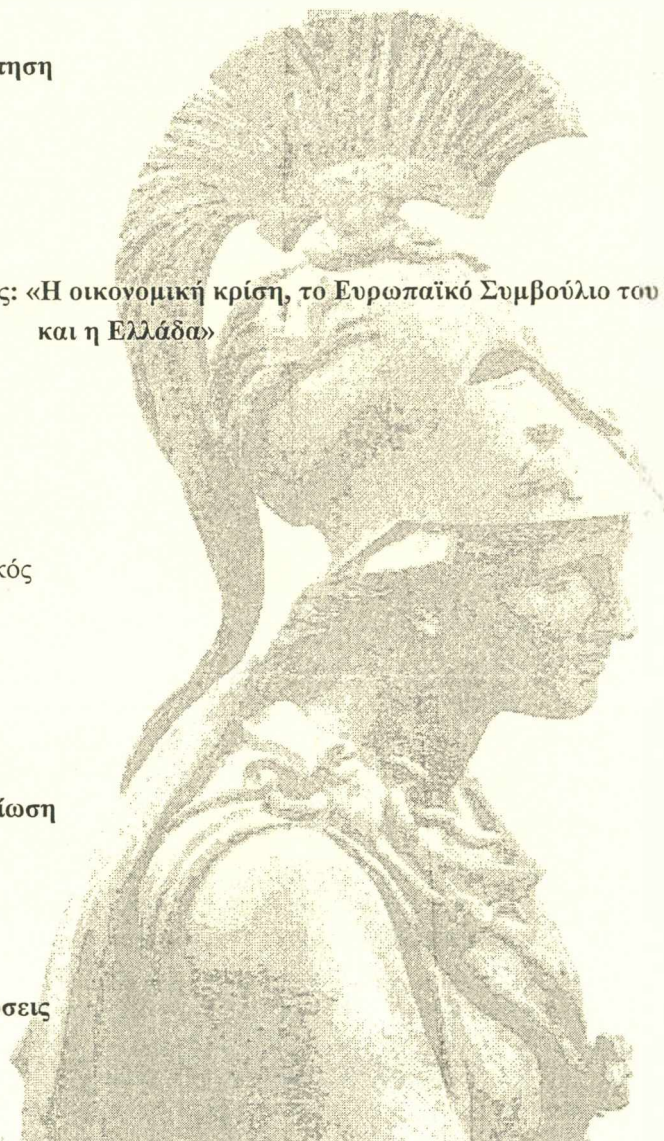
Επισκόπηση 4

Φάκελος: «Η οικονομική κρίση, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου και η Ελλάδα» 8

Τύπος
-Ελληνικός 19
-Ξένος

Τεκμηρίωση 24

Εκδηλώσεις 29

**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΟΠΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
(ΕΕΕΠ)**

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα.

Το Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής (ΕΕΕΠ) ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 2002 βάσει του Προεδρικού Διατάγματος 278/2002 στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρόκειται για έναν ανεξάρτητο, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ερευνητικό και εκπαιδευτικό φορέα που λειτουργεί εντός Πανεπιστημίου διατηρώντας, ωστόσο, ευρεία διοικητική και οικονομική αυτονομία.

Το Εργαστήριο στοχεύει τόσο στην εξειδικευμένη μελέτη και διακλαδική προσέγγιση του φαινομένου της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης όσο και στην προώθηση του διαλόγου σε επιστημονική βάση. Έχει ως αποστολή τη συστηματική παρακολούθηση, ανάλυση, ερμηνεία και αξιολόγηση των εξελίξεων στον Ευρωπαϊκό χώρο, τη συνεργασία και ανταλλαγή επιστημονικών γνώσεων με άλλα ακαδημαϊκά ή ερευνητικά ιδρύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, τη συμμετοχή σε εθνικά, κοινοτικά ή διεθνή προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης προσωπικού, την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας και τη διεξαγωγή βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας, την οργάνωση σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων, διαλέξεων, καθώς και την πραγματοποίηση δημοσιεύσεων και εκδόσεων.

Διευθυντής Εργαστηρίου: Καθηγητής Π.Κ. Ιωακειμίδης

Επιστημονικό Συμβούλιο: Π. Κ. Ιωακειμίδης, Π. Καζάκος, Ν. Μαραβέγιας,
Μ. Τσινιτσιζέλης, Κ. Υφαντής, Ι. Υφαντόπουλος, Π. Βαρβαρούσης, Σ. Βέρνου,
Ε. Δούση, Ν. Κουτσιαράς.

Με το Εργαστήριο συνεργάζονται επίσης μέλη ΔΕΠ άλλων Πανεπιστημίων

Μηνιαία Έκδοση

Ιδιοκτήτης : Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα
Εκδότης (& Επιστημονικός Υπεύθυνος Δελτίου): Καθηγητής Π. Κ. Ιωακειμίδης,
Διευθυντής Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα.

Συντακτική ομάδα: Δρ. Άννα Βαλλιανάτου (& υπεύθυνη σύνταξης), Δρ. Μαρίνα Πετρέλλη
Σε αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν η Ν. Κούκα και η Μ. Παπαδοπούλου
Για τυχόν παρατηρήσεις και σχόλια: 2103689535 & 2103688963, newsletter-eeep@pspa.uoa.gr

Π.Κ. Ιωακειμίδης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, Μέλος Δ.Σ. ΕΛΙΑΜΕΠ

“Ευρωπαϊκή Πολιτική σφαίρα. Οι εκλογές σε μία χώρα μέλος της Ε.Ε. ενδιαφέρουν όλες τις άλλες

Γεννήθηκε η Ευρωπαϊκή πολιτική σφαίρα; Ανεξάρτητα από τις οποιοσδήποτε άλλες πλευρές, πτυχές και διαστάσεις των ελληνικών εκλογών και των αποτελεσμάτων που έδωσαν, οι εκλογές αυτές πιστοποίησαν ότι η Ευρωπαϊκή πολιτική σφαίρα αποτελεί ήδη μια αναδυόμενη πραγματικότητα. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι οι πολιτικές διαδικασίες και ιδιαίτερα οι εκλογές σε μια χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και ειδικότερα της ευρωζώνης δεν αποτελούν πλέον μια εθνική υπόθεση και μόνο. Δεν απασχολούν και ενδιαφέρουν μόνο τους πολίτες της χώρας όπου διεξάγονται. Δεν καλύπτονται μόνο από τα εθνικά μέσα επικοινωνίας. Οι εκλογές ενδιαφέρουν, απασχολούν όλους στην Ευρώπη, πέρα από τα εθνικά σύνορα. Απασχολούν και ενδιαφέρουν γιατί παράγουν συνέπειες, θετικές ή αρνητικές, για το σύνολο του ευρωπαϊκού συστήματος, για τις χώρες μέλη και τους πολίτες και φορολογούμενους. Αυτό είναι το αποτέλεσμα της βαθύτερης ενοποίησης και εντεινόμενης αλληλεξάρτησης.

Ως εκ τούτου θα πρέπει να θεωρηθεί ως μια αναπόφευκτα φυσιολογική εξέλιξη ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, θεσμοί, προσωπικότητες και ο κάθε πολίτης να έχει και να εκφράζει άποψη για τις εκλογές μιας άλλης χώρας μέλους χωρίς αυτό να θεωρείται «επέμβαση στα εσωτερικά» της εν λόγω χώρας. Βεβαίως το εάν εκφράζεται ευπρεπώς χωρίς να παραβιάζονται αρχές και να αναπαράγονται στερεότυπα που βάνουσα προσβάλλουν ευαισθησίες αυτό είναι μια διαφορετική ιστορία. Αλλά απ'εκεί και πέρα, ο Economist μπορεί να κυκλοφορεί με εξώφυλλο τον Φρ. Ολάντ, να τον χαρακτηρίζει «επικίνδυνο» για τη Γαλλία και την Ευρώπη και να συνιστά στους Γάλλους να μη τον ψηφίσουν (και οι Γάλλοι να ρίχνουν τον Economist στο καλάθι των αχρήστων), ή οι Φαϊνάνσιαλ Τάιμς της Γερμανίας να κάνουν ανοιχτή υπόδειξη για το ποιόν θα πρέπει να ψηφίσουν οι Έλληνες. Βεβαίως σ'αυτή τη χώρα διαβάσαμε αυτή την ενέργεια και άλλες συναφείς ως προβοκάτσια, είδαμε πίσω της μάλιστα και συνωμοσίες μακιαβελικού τύπου. Μάλλον επιβεβαιώσαμε τον επαρχιωτισμό μας και την αδυναμία να δούμε τη χώρα μέσα στο ευρύτερο ευρωπαϊκό πλαίσιο και τη δυναμική διαλεκτική που διέπει αυτό το πλαίσιο.

Η δημιουργία της Ευρωπαϊκής πολιτικής σφαίρας μπορεί να διαπλάθεται μέσα στις αντιφατικές συνθήκες της κρίσης, είναι όμως μια βαθύτατα θετική εξέλιξη. Αποτυπώνει σε πολιτικό επίπεδο τον υψηλό βαθμό αλληλεξάρτησης ο οποίος έχει αναπτυχθεί ανάμεσα στις χώρες μέλη της ευρωζώνης/ Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποτελεί όμως και την προϋπόθεση για την οικοδόμηση της πολιτικής ένωσης και της ευρωπαϊκής δημοκρατίας. Γιατί, όπως είχαμε επισημάνει και στο παρελθόν, μια από τις κραυγαλέες αντιφάσεις του ευρωπαϊκού συστήματος έγκειται στο γεγονός ότι ενώ καίριες αποφάσεις οικονομικού και κοινωνικού περιεχομένου λαμβάνονται από το θεσμικό σύστημα της Ένωσης, η νομιμοποίησή των αποφάσεων αυτών θα πρέπει να γίνει σε εθνικό επίπεδο. Και τούτο γιατί απουσιάζει η Ευρωπαϊκή δημοκρατία, η δημοκρατία σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι δημοκρατικές διαδικασίες νομιμοποίησης. Και στο σημείο αυτό αναδεικνύονται τα ελλείμματα του όλου θεσμικού

οικοδομήματος και ειδικότερα τα ελλείμματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΚ). Το τελευταίο υποτίθεται ότι ενσαρκώνει την Ευρωπαϊκή δημοκρατία, ότι εκφράζει την ευρωπαϊκή κοινωνία και τους Ευρωπαίους πολίτες. Γιατί, αν και το Κοινοβούλιο έχει αποκτήσει ουσιαστικές εξουσίες και συμβάλλει θετικά στη διαδικασία διαμόρφωσης πολιτικής και λήψης αποφάσεων, έχει ωστόσο αποτύχει μέχρι σήμερα να συνδέσει νομιμοποιητικά το ευρωπαϊκό πολιτικό σύστημα και την ευρωπαϊκή κοινωνία, κάτι που αντανάκλαται και στη σχετική απροθυμία των Ευρωπαίων πολιτών να συμμετάσχουν στις ευρωεκλογές. Θα πρέπει επομένως να αναζητηθούν νέοι τρόποι, μηχανισμοί, διαδικασίες για την πραγμάτωση της ευρωπαϊκής δημοκρατίας. Η διαφαινόμενη ανάδειξη της ευρωπαϊκής πολιτικής σφαίρας επιβάλλει αλλά και διευκολύνει μια νέα προσέγγιση.

Χώρες μέλη όπως η Ελλάδα που υποτίθεται επιθυμούν τη μετεξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε Πολιτική Ένωση δεν μπορεί παρά να υποδεχθούν θετικά την ανάδειξη της ευρωπαϊκής πολιτικής σφαίρας. Εάν βέβαια εννοούμε αυτά που λέμε ρητορικά και δημόσια. Γιατί, όπως και σε άλλα θέματα, άλλα φαίνεται να λέμε και άλλα να εννοούμε. Θέλουμε Πολιτική Ένωση αλλά δεν θέλουμε να εκχωρήσουμε ίχνο κυριαρχίας ενώ βλέπουμε ως απαράδεκτες επεμβάσεις «στα εσωτερικά μας» κάθε εκδήλωση των εταίρων μας ιδιαίτερα εάν αυτή περιέχει κριτική για τις συμπεριφορές μας. Αλλά μέσα στο χώρο μιας Πολιτικής Ένωσης η έννοια «εσωτερικά μας» αποκτά σχετική σημασία. Τα όρια της εσωτερικής πολιτικής διαδικασία και της ευρωπαϊκής διαδικασίας καθίστανται δυσδιάκριτα. Όπως έγραψε ο Ζ. Μοννέ, από τους πατέρες της Ευρωπαϊκής ενοποίησης, ο απώτερος στόχος της ενοποιητικής διαδικασίας είναι ο πολίτης κάθε χώρας μέλους να μπορεί να αισθανθεί ευρωπαίος πολίτης και ταυτόχρονα πολίτης όλων των χωρών μελών με άποψη και συμμετοχή.

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Η Προεδρία της Δανίας, ο χώρος Σένγκεν και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο¹.

Ορισμένα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου απείλησαν να διακόψουν τις σχέσεις με τους τη Δανική Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. μετά από την απόφαση των κρατών μελών να σταματήσει το ΕΚ να έχει λόγο στην εφαρμογή των κανόνων στον χώρο Σένγκεν. Σύμφωνα με δηλώσεις (12/6/2012) του Joseph Daul, επικεφαλής του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, από το βράδυ

¹ euobserver.com

της 7ης Ιουνίου η Δανική προεδρία δεν είναι πια ένας αξιόπιστος συνομιλητής. «Από τώρα έως τις 30 Ιουνίου, θα απευθυνόμαστε αποκλειστικά στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και, ανεπίσημα, στην επόμενη Προεδρία της Δημοκρατίας της Κύπρου» σύμφωνα με δηλώσεις του Joseph Daul.

Τα κράτη μέλη στις 7 Ιουνίου 2012 απέρριψαν την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για αναβάθμιση της αξιολόγησης του χώρου Σένγκεν από την περιφερειακή εποπτεία σε επίβλεψη σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η δέσμη μέτρων της Ε. Επιτροπής που κατατέθηκε τον

Σεπτέμβριο ήταν αποτέλεσμα της μεγάλης εισροής των μεταναστών και των προσφύγων λόγω της αραβικής άνοιξης στην αρχή του 2011. Ο μεγάλος αριθμός των μεταναστών πυροδότησε συζητήσεις σχετικά με το πώς και με ποιες συνθήκες τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλλουν εσωτερικούς ελέγχους στα σύνορά τους. Η Ε. Επιτροπή πιέζει για μεγαλύτερη εποπτεία στον έλεγχο του χώρου Σένγκεν. Αλλά τα κράτη μέλη αντιστάθηκαν με το επιχείρημα ότι ο έλεγχος θα πρέπει να μείνει στα χέρια τους. Επιπλέον, υποστήριξαν ότι η μείωση του ελέγχου από την πλευρά της Ε. Επιτροπής θα χορηγούσε αυτόματα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο την ιδιότητα του παρατηρητή.

Ο Morten Boedskov, ο Δανός Υπουργός Δικαιοσύνης, δήλωσε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ότι η απόφαση ήταν καθαρά νομική χωρίς πολιτικά κίνητρα. Επεσήμανε ότι οι κανόνες που διέπουν την κυκλοφορία των ατόμων στα σύνορα του χώρου Σένγκεν θα εξακολουθούν να χρειάζονται τη συμβολή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Ο Morten Boedskov επεσήμανε ότι τα κράτη μέλη θα λαμβάνουν υπόψη τις απόψεις των ευρωβουλευτών στο «μέγιστο δυνατό βαθμό».

Παρόλα αυτά ορισμένοι ευρωβουλευτές συνεχίζουν να υποστηρίζουν ότι πρόκειται για μια στοχευμένη προσπάθεια αποδυνάμωσης των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε. «Αυτή είναι η πιο θλιβερή ημέρα στο σύνολο της θητείας της προεδρίας της Δανίας, δήλωσε η Γερμανίδα ευρωβουλευτής και επικεφαλής της ομάδας των Πρασίνων Rebecca Harms. Ο Αυστριακός ευρωβουλευτής Hannes Swoboda, επικεφαλής της σοσιαλδημοκρατικής κεντροαριστερής ομάδας κατηγόρησε την Δανική Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. ότι ακολουθεί ένα επικίνδυνο

μονοπάτι. Από την άλλη πλευρά, ο ηγέτης των Φιλελευθέρων Guy Verhofstadt δήλωσε ότι σκοπεύει να προσβάλει την απόφαση ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ο Guy Verhofstadt υποστήριξε ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα πρέπει να διακόψει τις σχέσεις του με τη Δανική Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. μόνο σε θέματα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων. Από την άλλη πλευρά, η Ε. Επιτροπή διαμαρτυρήθηκε, με την Ευρωπαία Επίτροπο Εσωτερικών Υποθέσεων Cecilia Malmström να υποστηρίζει ότι ο περιφερειακός έλεγχος έχει αποδειχθεί αναποτελεσματικός και ότι «δεν πρόκειται μόνο για μια νομική πρόταση, πρόκειται για ένα πολιτικό σχέδιο».

Η Στρατηγική της Ε.Ε. για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων (2012-2016).²

Καταπολέμηση της δουλείας της σημερινής εποχής: 40 νέα μέτρα για μια στρατηγική της Ε.Ε. με σκοπό την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι αποτελούν θύματα εμπορίας στην ΕΕ κάθε χρόνο. Άνδρες και γυναίκες, αγόρια και κορίτσια σε ευάλωτη κατάσταση αποτελούν αντικείμενο εμπορίου για σεξουαλική ή εργασιακή εκμετάλλευση, αφαίρεση οργάνων, επαιτεία, οικιακή δουλεία, εξαναγκασμό σε γάμο, παράνομη υιοθεσία και άλλες μορφές εκμετάλλευσης.

Στις 19 Ιουνίου 2012, η Ε. Επιτροπή υιοθέτησε τη Στρατηγική της ΕΕ για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων (2012-2016), η οποία συνίσταται σε μια σειρά συγκεκριμένων και πρακτικών μέτρων που πρέπει να

² http://ec.europa.eu/ellada/press-center/news/archives/news_20120619_emporion_anthropon_el.htm

υλοποιηθούν μέσα στην επόμενη πενταετία. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνεται η σύσταση εθνικών υπηρεσιών επιβολής του νόμου ειδικευμένων στην εμπορία ανθρώπων και η δημιουργία κοινών ευρωπαϊκών ομάδων έρευνας για τη δίωξη περιπτώσεων διασυνοριακής εμπορίας ανθρώπων.

«Δυστυχώς, η δουλεία δεν έχει ακόμη περάσει στην ιστορία. Είναι ανεπίτρεπτο στην εποχή μας να εξακολουθεί να γίνεται πώληση και διακίνηση ανθρώπινων όντων με σκοπό την καταναγκαστική εργασία ή την πορνεία. Στον πυρήνα των ενεργειών μας είναι η εξασφάλιση πρόσβασης των θυμάτων σε βοήθεια και η παραπομπή των σωματεμπόρων στη δικαιοσύνη. Απέχουμε ακόμη πολύ από το σημείο αυτό, αλλά πρέπει να έχουμε έναν μόνο στόχο: την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων», δήλωσε η επίτροπος Εσωτερικών Υποθέσεων, Cecilia Malmström.

Μια νέα ευρωπαϊκή στρατηγική

Η στρατηγική περιλαμβάνει την πρόληψη, την προστασία και στήριξη των θυμάτων, καθώς και τη δίωξη των σωματεμπόρων. Προσδιορίζει πέντε προτεραιότητες και παρουσιάζει μια σειρά πρωτοβουλιών για την καθεμία, όπως:

- Στήριξη της σύστασης εθνικών υπηρεσιών επιβολής του νόμου ειδικευμένων στην εμπορία ανθρώπων.
- Δημιουργία κοινών ομάδων έρευνας με τη συμμετοχή της Ευρώπης και της Eurojust σε κάθε περίπτωση διασυνοριακής εμπορίας ανθρώπων.
- Παροχή στα θύματα σαφούς πληροφόρησης σχετικά με τα δικαιώματα που έχουν βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ και της εθνικής νομοθεσίας, και ιδίως το δικαίωμα σε αρωγή και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, το

δικαίωμα σε άδεια διαμονής και τα εργασιακά δικαιώματα.

- Δημιουργία ενός κοινοτικού μηχανισμού για τον καλύτερο εντοπισμό, παραπομπή, προστασία και αρωγή των θυμάτων.
- Σύσταση ενός Ευρωπαϊκού Συνασπισμού Επιχειρήσεων για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και ενδιαφερομένων μερών.
- Ίδρυση μιας ευρωπαϊκής πλατφόρμας οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και παρόχων υπηρεσιών που ασχολούνται με την προστασία των θυμάτων και την παροχή βοήθειας σε κράτη μέλη και τρίτες χώρες.
- Υποστήριξη ερευνητικών σχεδίων που μελετούν το Διαδίκτυο και τα κοινωνικά δίκτυα ως όλο και πιο διαδεδομένα μέσα εξεύρεσης θυμάτων για τους σωματέμπορους.

Ορισμένα αριθμητικά στοιχεία.

Σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, ο αριθμός των θυμάτων καταναγκαστικής εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της καταναγκαστικής σεξουαλικής εκμετάλλευσης, ανέρχεται σε 20,9 εκατομμύρια παγκοσμίως. Εξ αυτών 5,5 εκατομμύρια είναι παιδιά. Σύμφωνα με την Ευρώπη, τα παιδιά που εξαναγκάζονται σε εγκληματικές δραστηριότητες, όπως η οργανωμένη επαιτεία και οι μικροκλοπές από καταστήματα, πωλούνται ως εμπόρευμα με τιμή 20 000 ευρώ.

Ο εκτιμώμενος αριθμός θυμάτων στις ανεπτυγμένες οικονομίες (ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία, Ιαπωνία, Νορβηγία και χώρες της ΕΕ) ανέρχεται σε περίπου 1,5 εκατομμύριο άτομα σε καταναγκαστική εργασία, δηλαδή στο 7% του συνολικού αριθμού παγκοσμίως. Η εμπορία ανθρώπων αποφέρει κέρδη αξίας μεγαλύτερης από 25 €δισ. ετησίως

σε διεθνείς εγκληματικές οργανώσεις, παγκοσμίως. Μολονότι πολλά από τα θύματα προέρχονται από χώρες εκτός ΕΕ, παρουσιάζεται αύξηση στην εσωτερική σωματεμπορία (δηλαδή πολιτών της ΕΕ που αποτελούν αντικείμενο εμπορίας εντός των συνόρων της ΕΕ).

Προκαταρκτικά στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από κράτη μέλη σε επίπεδο ΕΕ, συμφωνούν με εκείνα διεθνών οργανισμών, όπως το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος (UNODC), και δείχνουν ότι τα τρία τέταρτα των θυμάτων που εντοπίζονται στα κράτη μέλη της ΕΕ αποτελούν θύματα εμπορίας για σεξουαλική εκμετάλλευση (76% το 2010). Άλλα θύματα εξαναγκάζονται σε εργασία (14%), σε επαιτεία (3%) και σε οικιακή δουλεία (1%).

Από άποψη φύλου, τα διαθέσιμα προκαταρκτικά στοιχεία δείχνουν ότι θύματα σωματεμπορίας είναι κυρίως γυναίκες και κορίτσια. Από τα θύματα της περιόδου 2008 – 2010, το 79% ήταν θηλυκού γένους (εκ των οποίων 12% ήταν κορίτσια) και το 21% αρσενικού γένους (εκ των οποίων 3% ήταν αγόρια).

Ωστόσο, μέχρι στιγμής είναι πολύ λίγοι οι δράστες που καταλήγουν στη φυλακή, ενώ τα θύματά τους παλεύουν για να αποκατασταθούν και να επανενταχθούν στην κοινωνία: από στοιχεία που συγκεντρώθηκαν πρόσφατα συνάγεται προκαταρκτικά ότι ο αριθμός καταδικαστικών αποφάσεων σε υποθέσεις σωματεμπορίας μειώθηκε από περίπου 1 500 το 2008 σε περίπου 1 250

το 2010. Οι Ευρωπαίοι συμφωνούν πως επιβάλλεται η ανάληψη δράσης: στην τελευταία έρευνα το 93% των πολιτών συμφώνησε ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ θα πρέπει να συνεργάζονται για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων.

Ιστορικό

Με τη «Στρατηγική της ΕΕ για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων (2012-2016)», η Επιτροπή επικεντρώνεται σε συγκεκριμένες ενέργειες που θα υποστηρίξουν και θα συμπληρώσουν την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ για την εμπορία ανθρώπων (οδηγία 2011/36/ΕΕ) – η προθεσμία μεταφοράς της στις εθνικές νομοθεσίες είναι ο Απρίλιος του 2013.

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται στη στρατηγική είναι προϊόν εκτενών διαβουλεύσεων με εμπειρογνώμονες, κυβερνήσεις, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και διεθνείς οργανώσεις, κοινωνικούς εταίρους και πανεπιστημιακούς. Αντικατοπτρίζουν τις κυριότερες ανησυχίες τους, καθώς και τις απόψεις των θυμάτων, και θα συμπληρώσουν τις προσπάθειες που ήδη καταβάλλονται.

Η στρατηγική θα συζητηθεί στη συνέχεια από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να αξιολογεί την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων και θα υποβάλλει ανά διετία έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Η πρώτη έκθεση, που θα υποβληθεί το 2014, θα περιλαμβάνει ενδιάμεση αξιολόγηση της στρατηγικής.

ΦΑΚΕΛΟΣ

«Η οικονομική κρίση, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου και η Ελλάδα»

Λίγο πριν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου³

Είναι διάχυτη η αίσθηση ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου (28-29/6/2012) θα είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Λαμβάνει χώρα μετά τις ελληνικές εκλογές, οι οποίες θα καθορίσουν το άμεσο μέλλον της Ελλάδας στην ευρωζώνη και τις γαλλικές βουλευτικές εκλογές, οι οποίες θα δώσουν ελευθερία στον Πρόεδρο Francois Hollande στην εγχώρια πολιτική αρένα. Ανώτεροι αξιωματούχοι της Ε.Ε. εργάζονται για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, συμπεριλαμβανομένης μιας ένωσης τραπεζών, η οποία κρίνεται αναγκαία για την εξασφάλιση της μελλοντικής επιβίωσης του ενιαίου νομίσματος.

Η Γερμανίδα Καγκελάρια Angela Merkel επεσήμανε ότι θα προσπαθήσει να προωθήσει το σχέδιο για μια πολιτική ένωση, συμπεριλαμβανομένων διευρυμένων εξουσιών για τις Βρυξέλλες. Επεσήμανε ότι «δεν χρειαζόμαστε απλώς μια νομισματική ένωση, αλλά και μια δημοσιονομική ένωση – μια πιο κοινή δημοσιονομική πολιτική». «Αυτό σημαίνει ότι, μελλοντικά και σταδιακά, πρέπει να παραχωρήσουμε περισσότερες εξουσίες και περισσότερες δυνατότητες εποπτείας στην Ευρώπη». Η Γερμανίδα καγκελάρια υποστήριξε ότι, ενώ έγινε μια συντονισμένη προσπάθεια τα τελευταία δύο χρόνια για να συμμετάσχουν και τα 27 κράτη μέλη σε μια πορεία περαιτέρω ολοκλήρωσης, τα απρόθυμα κράτη-μέλη δεν πρέπει να εμποδίζουν την πορεία των φιλόδοξων κρατών-μελών. Με αυτόν τον τρόπο η Γερμανίδα Καγκελάρια κατέστησε σαφή την προοπτική μιας Ευρώπης δύο ταχυτήτων σε θέματα οικονομικής ολοκλήρωσης, διευκρινίζοντας ότι πρέπει όλα τα κράτη μέλη να μπορούν να συμμετέχουν. Η περαιτέρω ολοκλήρωση δίνει περισσότερες εξουσίες στο ευρωπαϊκό επίπεδο, στο πλαίσιο της προσπάθειας της Γερμανίας να εξασφαλίσει ότι οι χώρες της κρίσης εφαρμόζουν τους προϋπολογισμούς τους, βάζοντας, όμως, υποκειμενικές διαχωριστικές γραμμές μεταξύ των κρατών μελών.

Εν όψει του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου πραγματοποιήθηκε στις 22 Ιουνίου 2012 στη Ρώμη μια υψηλόβαθμη συνάντηση μεταξύ Γερμανίας, Γαλλίας, Ιταλίας και Ισπανίας. Οι ηγέτες των χωρών δεσμεύθηκαν να τονώσουν την ανάπτυξη με την υιοθέτηση μέτρων ύψους €130 δισ., χωρίς, όμως, να επιτευχθεί συμφωνία για τα ευρωμόλογα και για τον τρόπο χρηματοδότησης των «προβληματικών» τραπεζών. «Ο πρώτος στόχος μας είναι να συμφωνήσουμε για την ενίσχυση της ανάπτυξης και των επενδύσεων καθώς και για τη δημιουργία θέσεων εργασίας», δήλωσε ο Ιταλός Πρωθυπουργός Mario Monti μετά την ολοκλήρωση της συνάντησης. «Θέλουμε να υπάρξει ένα σημαντικό ευρωπαϊκό πακέτο ανάπτυξης, ύψους περίπου 1% του ΑΕΠ, ή €130 δισ.». Δεν ήταν σαφές κατά πόσο τα χρήματα θα προέλθουν από νέες πηγές, με την ευρωζώνη να είναι ήδη έτοιμη για την ενίσχυση του κεφαλαίου της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και τον αναπροσανατολισμό των μη δαπανηθέντων πόρων των κοινοτικών ενισχύσεων. Οι τέσσερις ηγέτες τάχθηκαν, επίσης, υπέρ ενός φόρου χρηματοπιστωτικών συναλλαγών. Ο Γάλλος Πρόεδρος Francois Hollande δεσμεύτηκε να θεσμοθετήσει μια τέτοια εισφορά το συντομότερο δυνατόν. Αλλά υπάρχουν πολλά

τεχνικά και νομικά ζητήματα. Μόνο λίγα κράτη μέλη επιθυμούν να προχωρήσουν με το φόρο αλλά ακόμη και αυτά διαφοροποιούνται στις λεπτομέρειες.

Δεν υπήρξε σημαντική πρόοδος στα δύο πιο σημαντικά θέματα, δηλαδή αν τα ποσά διάσωσης της ευρωζώνης θα χρηματοδοτούν άμεσα τις τράπεζες και για τα ευρωμόλογα. Η Γερμανίδα Καγκελάρια Angela Merkel δε μετακινήθηκε από τη θέση της ότι το δάνειο ύψους €100 δισ. για την κάλυψη των αναγκών των Ισπανικών τραπεζών θα το λάβει η Ισπανική κυβέρνηση. Από την άλλη πλευρά, ο Ισπανός πρωθυπουργός Mariano Rajoy Brey άσκησε πίεση ώστε να χρηματοδοτηθούν άμεσα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Η Γερμανίδα Καγκελάρια αναφέρθηκε στους κανονισμούς και τις Συνθήκες της Ε.Ε. και, συγκεκριμένα, στους κανονισμούς που διέπουν τον τρέχοντα προσωρινό και τον επικείμενο μόνιμο μηχανισμό διάσωσης. Σύμφωνα με δηλώσεις της, εναπόκειται στην κυβέρνηση της Ισπανίας να επιβλέψει ότι οι τράπεζες θα προβούν στις προσήκουσες ενέργειες.

Το ζήτημα των ευρωομόλογων παραμένει ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα. Η Γερμανία εξακολουθεί να αντιτίθεται στη θεσμοθέτηση ευρωομολόγου αν δε γίνουν πιο αυστηροί οι κανόνες δημοσιονομικής πειθαρχίας. Από την άλλη πλευρά η Γαλλία εξακολουθεί να προωθεί την ιδέα του ευρωομολόγου. Και σε αυτή τη συνάντηση η ανταλλαγή απόψεων μεταξύ Francois Hollande και Angela Merkel κατέδειξε ότι η Γαλλία και η Γερμανία δεν έχουν κοινό βηματισμό εν μέσω κρίσης. Επισημαίνεται ότι, παραδοσιακά, η γαλλογερμανική ατμομηχανή ωθεί την Ε.Ε. προς τα εμπρός. Ωστόσο, η Γαλλία ήταν πάντα απρόθυμη να παραχωρήσει κυρίαρχη εξουσία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Από τη μια πλευρά η Angela Merkel υπογραμμίζει την ανάγκη να προχωρήσουν οι Ευρωπαίοι σε μια πολιτική ένωση για την εξασφάλιση της τήρησης των προβλέψεων των προϋπολογισμών και, από την άλλη, ο Francois Hollande δηλώνει ότι θα υπάρξει «μεταβίβαση εξουσιών» χωρίς «ενίσχυση της αλληλεγγύης».

Οι ηγέτες της Ε.Ε. ανέθεσαν εκ νέου στον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Herman Van Rompuy την εκπόνηση ενός σχεδίου για την εμβάθυνση της οικονομικής ένωσης της ευρωζώνης, ενδεχομένως μέσω μιας διακυβερνητικής συνθήκης. Στις 23 Μαΐου 2012, οι ηγέτες της Ε.Ε. συμφώνησαν να επανέλθουν σε αυτό το θέμα κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (28-29 Ιουνίου 2012). Σύμφωνα με τις δηλώσεις του Herman Van Rompuy κατά τη διάρκεια της συνέντευξης Τύπου, υπήρξε ευρεία συναίνεση ότι η οικονομική ένωση πρέπει να ενισχυθεί κατ'αναλογία με την νομισματική ένωση». Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου δήλωσε ότι θα εργαστεί για την εκπόνηση μιας έκθεσης για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου, σε συνεργασία με τους επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και τον επικεφαλής των υπουργών οικονομικών της ευρωζώνης. Ο Herman Van Rompuy διευκρινίζει ότι η έκθεσή του δεν θα αποτελεί το οριστικό σχέδιο για μια βαθύτερη οικονομική ένωση, αλλά μόνο ένα περίγραμμα των «κεντρικών παραμέτρων και της μεθόδου εργασίας που θα ακολουθηθεί για την επίτευξη αυτού του στόχου». Επισημαίνεται ότι και ο επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Mario Draghi ζήτησε ένα δεκαετές σχέδιο για την επίτευξη μιας πιο στενής δημοσιονομικής και πολιτικής ένωσης στην ευρωζώνη. Τέλος, και ο Ε. Επίτροπος Οικονομικών υποθέσεων Olli Rehn ανέφερε ότι θα καταθέσει ιδέες προς αυτήν την κατεύθυνση.

³ euobserver.com

ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΑΠΟ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ ΤΩΝ EPC ΚΑΙ CEPS.

EUROPEAN POLICY CENTRE: «Μήπως η Ευρώπη δε θέτει επί τάπητος τη σωστή κρίση ανάπτυξης;»⁴.

Με τη νίκη του νέου Γάλλου Προέδρου François Hollande είναι σχεδόν βέβαιο ότι η φορολογική συνθήκη θα συνοδεύεται από ένα είδος «συμφώνου ανάπτυξης». Αυτό είναι ένα θετικό στοιχείο: λιτότητα χωρίς ανάπτυξη δεν αποδίδει, δεν οδηγεί σε δημοσιονομική εξυγίανση και δεν ενθαρρύνει τις κατάλληλες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Ο κοινωνικός και πολιτικός αντίκτυπος αυτής της συνταγής θα οδηγούσε αναπόφευκτα σε κατάρρευση, με την Ελλάδα να την πλησιάζει επικίνδυνα. Το σύμφωνο ανάπτυξης πρέπει, λοιπόν, να επικεντρωθεί στις χώρες που βρίσκονται σε κρίση και όχι στις χώρες (όπως είναι η Γαλλία) για τις οποίες εξακολουθούν να υπάρχουν δυνατότητες μεταρρύθμισης.

Η επίτευξη ανάπτυξης στη σημερινή κατάσταση είναι μία πρόκληση. Η Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπη με δύο κρίσεις: ένα υποτονικό συνολικό επίπεδο ανάπτυξης, εν μέρει προγενέστερο της κρίσης, και μια απόκλιση των ποσοστών ανάπτυξης, με τις χώρες που αντιμετωπίζουν προβλήματα να κινούνται μέσα σε ένα φαύλο κύκλο και με το χάσμα μεταξύ των χωρών να μεγαλώνει. Και στις δύο κρίσεις δεν είναι εύκολο να επιτευχθεί ανάπτυξη, ειδικά όταν ο δημόσιος τομέας διαθέτει περιορισμένα μέσα: είναι απίθανο να διοχετευθούν στις οικονομίες της Ευρώπης τεράστια ποσά δημόσιου χρήματος, δεδομένης της δεινής κατάστασης των δημόσιων οικονομικών σε ολόκληρη την Ε.Ε.

Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις είναι απαραίτητες αλλά ακόμη και υπό τις καλύτερες συνθήκες χρειάζεται χρόνος για να αποδώσουν, τον οποίο δε διαθέτει η Ευρώπη. Είναι επίσης αμφίβολο αν η απλή μείωση των μισθών θα αποδώσει: παρά την ελεύθερη πτώση των πραγματικών εισοδημάτων, οι χώρες σε κρίση, όπως είναι η Ελλάδα και η Πορτογαλία, δεν επανακτούν την ανταγωνιστικότητά τους λόγω και των προβληματικών τομέων της βιομηχανίας ή των υπηρεσιών, οι οποίοι δεν είναι σε θέση να εκμεταλλευτούν την όποια βελτίωση. Οι περικοπές δαπανών πλήττουν πολλές σημαντικές πολιτικές για τη μελλοντική ανάπτυξη, είτε στον τομέα της εκπαίδευσης είτε στον τομέα της καινοτομίας. Η μαζική ανεργία πλήττει το ανθρώπινο κεφάλαιο αυξάνοντας τον κίνδυνο να υπάρξει μια «χαμένη γενιά», ενώ επιβαρύνει και τα δημόσια ταμεία. Επιπλέον, η κρίση αποθαρρύνει τις επενδύσεις λόγω του κλίματος αβεβαιότητας και της μείωσης των διαθέσιμων κεφαλαίων και του δανεισμού.

Τί μπορεί να γίνει; Η ενθάρρυνση της ανάπτυξης στο σύνολό της Ε.Ε. εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα, αν μη τι άλλο, επειδή δίνει τη δυνατότητα για περαιτέρω στήριξη προς τις χώρες της κρίσης. Η προσήλωση σε ένα ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα, η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς (συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής ενιαίας αγοράς), η εμβάθυνση του διατλαντικού οικονομικού χώρου, η διατήρηση του δανεισμού της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) στα επίπεδα της περιόδου της κρίσης, η ανάπτυξη και η αξιοποίηση των νέων χρηματοδοτικών μέσων, όπως είναι το Ταμείο «Συνδέοντας την Ευρώπη» (CEF), η χρήση του σχεδίου «Ομόλογα για τη

⁴ Fabian Zuleeg, "Is Europe addressing the wrong growth crisis?", EPC Commentary, 21/5/2012 στο epc.eu

χρηματοδότηση έργων» και η συνεχιζόμενη χαλαρή νομισματική πολιτική - με την αποδοχή μιας μέτριας αύξησης του πληθωρισμού - είναι απαραίτητα στοιχεία για την Ευρώπη στο σύνολο της. Η επανεκτίμηση του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι δημόσιες επενδύσεις στη δημόσια οικονομική διακυβέρνηση της Ευρώπης πρέπει, επίσης, να τεθεί επί τάπητος.

Όλα αυτά θα έθεταν ορισμένα από τα ζητήματα που απασχολούν τον Γάλλο Πρόεδρο François Hollande. Όπως επισημαίνεται από το σχόλιο του EPC, ο François Hollande θα πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη του ότι η διαρθρωτική μεταρρύθμιση και η εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών είναι απαραίτητες - ειδικά σε χώρες όπως είναι η Γαλλία και η Ιταλία, όπου οι μεταρρυθμίσεις είναι αναγκαίες για μελλοντική ανάπτυξη. Και αυτά τα μέτρα δε θα αντιμετωπίσουν την απόκλιση των ποσοστών ανάπτυξης: τα μέτρα απαιτούν χρόνο και δεν ευνοούν συγκεκριμένα τις χώρες που είναι σε βαθιά κρίση.

Οι χώρες σε κρίση χρειάζονται ένα πιο εστιασμένο σύμφωνο ανάπτυξης. Το EPC έχει ήδη μιλήσει για μια Νέα Συμφωνία (ένα «New Deal») για τις χώρες σε κρίση, το οποίο θα παρέχει επενδύσεις για μελλοντική ανάπτυξη. Αυτό το «New Deal» θα πρέπει να εστιάζει στις αρνητικές συνέπειες της κρίσης ανάπτυξης - την αβεβαιότητα, τις περιορισμένες πιστώσεις, την υψηλή ανεργία, κλπ. - και την αντιμετώπισή τους στο μέτρο του δυνατού. Αυτό δε θα ανατρέψει τη σημερινή κατάσταση - δεν υπάρχει μαγική φόρμουλα - αλλά θα μετριάσει ορισμένες από τις επιπτώσεις, οι οποίες αποτελούν τη βάση για μελλοντική ανάπτυξη. Επιπλέον, θα παράσχει ελπίδα και αλληλεγγύη στους πολίτες των χωρών που πλήττονται περισσότερο από την κρίση, πράγμα που θα βοηθήσει στην αντιμετώπιση των πολιτικών και κοινωνικών προκλήσεων.

Ως άμεσα μέτρα η Ε.Ε. θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει στις χώρες της κρίσης το διαθέσιμο ποσό των διαρθρωτικών ταμείων, τα οποία, όμως, θα δαπανώνται με διαφορετικό τρόπο για να εξασφαλίζεται ένα ουσιαστικό αποτέλεσμα. Συγκεκριμένα:

- Στις βασικές οικονομικές δημόσιες υπηρεσίες- όταν η εκπαίδευση και τα συστήματα υγείας καταρρέουν και όταν το κράτος δεν μπορεί πλέον να στηρίζει τους ανθρώπους που χρειάζονται βοήθεια, λίγα μπορούν να γίνουν για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης.
- Ενίσχυση του πιστωτικού διαθέσιμου των βιώσιμων επιχειρήσεων στις χώρες της κρίσης, ιδίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, μέσω των εμπορικών τραπεζών και της ΕΤΕπ (με βάση το πρόσφατα ανακοινωθέν ταμείο εγγυήσεων για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις).
- Στήριξη των ανθρώπων που ανήκουν στον ενεργό πληθυσμό, για παράδειγμα, μέσω της γλωσσικής κατάρτισης και της παροχής συμβουλών μετεγκατάστασης. Δεδομένης της πτώσης της ζήτησης εργατικού δυναμικού στις χώρες αυτές, για πολλούς ανθρώπους η διατήρηση του επιπέδου των δεξιοτήτων τους θα είναι δυνατή μόνο στο εξωτερικό.
- Σχέδια χρηματοδότησης δημοσίων έργων για ψηφιοποιημένες υπηρεσίες, μετατρέποντας την κρίση σε μια ευκαιρία ενίσχυσης της αποδοτικότητας της διοίκησης.
- Παροχή υποστήριξης προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις για την είσοδο τους στο διαδίκτυο και την επέκτασή τους εκτός των συνόρων της χώρας.
- Στήριξη της δημιουργικότητας και της καινοτομίας των επιχειρήσεων και του εκπαιδευτικού συστήματος, με αντίκρισμα για κάθε ευρώ που δαπανάται στον τομέα Έρευνας και Ανάπτυξης και με επενδύσεις στον τομέα του ψηφιακού αλφαριθμητισμού.
- Ανάπτυξη και στόχευση των νέων χρηματοδοτικών μέσων τα οποία θα μπορούν να συνδυάζουν δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις, για παράδειγμα τα ευρωπαϊκά ομόλογα για τη χρηματοδότηση έργων.

- Υποστήριξη έργων υποδομής στις χώρες σε κρίση. Αν και αυτά τα έργα είναι απίθανο να έχουν μεγάλο αντίκτυπο στη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, θα μπορούσαν να απορροφήσουν σε σύντομο χρονικό διάστημα μέρος της πλεονάζουσας παραγωγικής δυνατότητας στον τομέα των κατασκευών και συνεπώς να αμβλύνουν τη μαζική ανεργία.

Οι εκτιμήσεις αυτές πρέπει να διαμορφώσουν την πορεία των διαπραγματεύσεων για το επόμενο Πολυετές Οικονομικές Πλαίσιο της Ε.Ε. Αν και το Πολυετές Οικονομικό Πλαίσιο αφορά την μετά το 2014 περίοδο, οι επιπτώσεις της κρίσης είναι απίθανο να έχουν ξεπεραστεί μέχρι τότε. Δεν αρκεί μόνο το δημόσιο χρήμα: οι ιδιωτικές επενδύσεις είναι απαραίτητες, όχι μόνο στο εσωτερικό αλλά και στο εξωτερικό της χώρας. Αυτό θα απαιτούσε μια πιο ριζοσπαστική προσέγγιση, έναν συνδυασμό ασφάλειας και εγγυήσεων ο οποίος θα περιόριζε την ανασφάλεια έναντι του κινδύνου από το ενδεχόμενο εξόδου από το ευρώ και από την οικονομική κατάρρευση.

Οι οικονομικά ισχυρότερες χώρες θα πρέπει να συμβάλουν στη μείωση των ανισορροπιών στην ευρωζώνη με την ενθάρρυνση της εγχώριας κατανάλωσης και των εισαγωγών καθώς και με την επέκταση του συστήματος στήριξης των χωρών της κρίσης. Η παροχή χαμηλότερου κόστους χρηματοδότησης του χρέους από μερικώς αλληλοσυμπληρούμενα χρέη και η θέσπιση ενός προσωρινού μηχανισμού μεταφοράς θα βοηθούσε σημαντικά. Όμως, κατά γενική ομολογία, αυτά τα διορθωτικά μέτρα είναι απίθανο να οδηγήσουν σε μια ολοκληρωμένη πρωτοβουλία για την ανάπτυξη, δεδομένης της αντίστασης από τις ισχυρότερες χώρες. Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης θα υπάρξει και θα συνδράμει στην αντιμετώπιση του προβλήματος ανάπτυξης στην Ευρώπη εάν περιλάβει ορισμένα πραγματικά μέτρα που επικεντρώνονται στις χώρες της κρίσης. Αυτό είναι απαραίτητο για να σταματήσει η τρέχουσα πτωτική πορεία και για υπάρξει κοινωνική και πολιτική ανακούφιση καθώς και προστασία του ευρώ. Οι Ευρωπαίοι ηγέτες πρέπει να είναι σε θέση να δράσουν αυτή την ευκαιρία καθώς δε θα υπάρχουν άλλες.

CENTRE FOR EUROPEAN POLICY STUDIES: «Ο οικονομικός απολογισμός μιας υποθετικής ελληνικής εξόδου».⁵

Πόσο θα έχαναν οι πιστωτές της Ελλάδας σε περίπτωση που η χώρα έβγαине από την ευρωζώνη; Υποστηρίζεται ότι την έξοδο της Ελλάδας από την ευρωζώνη θα ακολουθούσε η χρεοκοπία της χώρας, επειδή το νέο νόμισμα θα υποτιμηθεί τόσο πολύ που η εξυπηρέτηση του χρέους σε ευρώ θα ήταν αδύνατη.

Αυτό το συμπέρασμα είναι λάθος. Το μεγαλύτερο μέρος του ελληνικού χρέους είναι εξωτερικό και, κατά συνέπεια, πρέπει να εξυπηρετείται μέσω της αύξησης των εξαγωγών ή της συμπίεσης των εισαγωγών. Μια έξοδος που ακολουθείται από σημαντική υποτίμηση της νέας δραχμής θα επιτάχυνε την ανάπτυξη των εξαγωγών και θα προκαλούσε περαιτέρω πτώση των εισαγωγών, αυξάνοντας έτσι την ικανότητα της χώρας να εξυπηρετήσει το εξωτερικό της χρέος. Μετά από μια δεκαετία προσαρμογής, η Ελλάδα θα μπορούσε να είναι σε θέση να αποπληρώσει το χρέος της.

Πού βασίζεται το συμπέρασμα ότι έξοδος από το ευρώ ισούται με χρεοκοπία; Προς το παρόν το ελληνικό ΑΕΠ ανέρχεται σε περίπου €200 δισ. (ετησίως). Εάν η Ελλάδα

⁵ Μετάφραση του Σχολίου D. Gros, "The Fiscal Economics of a Greek Exit", 1/6/2012 στο <http://www.ceps.eu/book/fiscal-economics-greek-exit> από την Ομάδα του δελτίου.

επανεισάγει τη δραχμή, το νέο νόμισμα θα υποτιμηθεί κατά περίπου 50%, με το ΑΕΠ της Ελλάδας να μειώνεται πιθανότητα κάτω από τα €100 δισ. Τα έσοδα της ελληνικής κυβέρνησης θα μειωθούν αναλόγως, από περίπου €80 δισ. σήμερα σε περίπου €40 δισ. μετά την έξοδο από το ευρώ. Αυτά τα πενιχρά μέσα εμφανίζονται ανεπαρκή για την εξυπηρέτηση του πάνω από €330 δισ. χρέους που οφείλει η ελληνική κυβέρνηση στους ξένους πιστωτές της. Το μεγαλύτερο μέρος του υπόλοιπου χρέους οφείλεται σε επίσημους ευρωπαίους πιστωτές (κυρίως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα). Εκ πρώτης όψεως, φαίνεται ότι οι επίσημοι ξένοι πιστωτές θα πρέπει να διαγράψουν το μεγαλύτερο μέρος των απαιτήσεών τους (χωρίς να περιλαμβάνονται τα €22 δισ. του ΔΝΤ για την Ελλάδα, τα οποία πιθανόν θα εξυπηρετηθούν πλήρως). Ωστόσο, η συναλλαγματική ισοτιμία είναι πιθανό να επιστρέψει στη μακροπρόθεσμη τιμή της ενώ η ανάπτυξη είναι πιθανό να επανέλθει με αργούς ρυθμούς. Η εμπειρία από παρόμοιες περιπτώσεις από τις αναδυόμενες αγορές δείχνει ότι, μετά από δέκα χρόνια, το ονομαστικό ΑΕΠ θα πρέπει να επιστρέψει τουλάχιστον στο προηγούμενο επίπεδο του, δηλαδή περίπου στα €200 δισ.

Επιπλέον, οι εξαγωγές δε θα υποστούν κατ' ανάγκη υποτίμηση. Αντιθέτως, είναι πιθανό να αυξηθούν περισσότερο από το ΑΕΠ (Borensztein και Panizza, 2010). Με την πάροδο του χρόνου, αυτό θα ενίσχυε την ικανότητα της χώρας να εξυπηρετήσει το εξωτερικό της χρέος. Οι εξαγωγές θα μπορούσαν κάλλιστα να διπλασιαστούν μέσα σε μια δεκαετία και να ανέλθουν από τα περίπου €42 δισ. (εμπορεύματα καθώς και υπηρεσίες) που είναι σήμερα σε περίπου € 85 δισ. Σε αυτό το σημείο η χώρα πιθανόν να είναι σε θέση να εξυπηρετήσει το εξωτερικό χρέος της, εφόσον το επιτόκιο θα είναι αρκετά χαμηλό.

Table 1. Exposure to Greece, by country (€ billion)

	Official (shares in EFSF/ECB)	Private (BIS data)	Total	% of GDP
France	66.5	34.7	101	5.1
Germany	88.6	10.5	99	3.9
Italy	58.4	1.7	60	3.8
Spain	38.9	0.7	40	3.7
Netherlands	18.7	2.7	21	3.6
Belgium	11.3	0.6	12	3.2
Portugal	5.3	6.3	12	6.8
Austria	9	1.8	11	3.6
Finland	5.8	0.02	6	3.1
Ireland	3.4	0.15	4	2.1
TOTAL	306	59.42	366	

Source: Own calculations based on data from BIS, ECB and EFSF.

Ιδιωτική χρεοκοπία έναντι κρατικής χρεοκοπίας

Με μια ελληνική έξοδο από την ευρωζώνη που θα ακολουθείται από την εισαγωγή της νέας δραχμής η οποία θα υποτιμηθεί κατά 50%, το πιο κάτω σενάριο είναι πιθανό: η ελληνική κυβέρνηση χρεοκοπεί απέναντι στους ιδιώτες πιστωτές ενώ ο ελληνικός ιδιωτικός τομέας θα είναι σε θέση να εξυπηρετεί σε μεγάλο βαθμό το εξωτερικό του χρέος. Αυτό σημαίνει ότι οι ευρωπαϊκές τράπεζες θα πρέπει να διαγράψουν το

μεγαλύτερο μέρος από το υπόλοιπο των €70 δισ., ποσό με το οποίο είναι εκτεθειμένες απέναντι στην Ελλάδα (και δεδομένου ότι οι τράπεζες βασίζονται σε δημόσιο χρήμα για την υποστήριξή τους, αυτό σημαίνει ουσιαστικά αντίστοιχη απώλεια για τις κυβερνήσεις).

Ωστόσο, οι επίσημοι πιστωτές της ευρωζώνης θα μπορούσαν να ανταπεξέλθουν στο μακροπρόθεσμο σχέδιο και να συμφωνήσουν σε ένα «πάγωμα». Ας υποθέσουμε ότι οι επίσημοι πιστωτές θα χορηγήσουν μια περίοδο χάριτος 10 ετών που θα ακολουθείται από πλήρη εξόφληση κατά τα επόμενα 20 χρόνια (οι όροι της συμφωνίας του τελευταίου Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας) και ένα επιτόκιο ύψους 1,5% (το σημερινό επιτόκιο των ομολόγων). Σύμφωνα με αυτό το σενάριο, η εξυπηρέτηση του χρέους της χώρας (αθροίζοντας τις ελληνικές υποχρεώσεις της κυβέρνησης προς το μηχανισμό και το χρέος των τραπεζών προς την ΕΚΤ) θα ανέρχεται σε περίπου €6 δισ. ευρώ ετησίως, που ισοδυναμούν με το 3% του ΑΕΠ, μια επιβάρυνση που είναι σχεδόν δυσβάσταχτη. Αυτό ισχύει κυρίως για την κυβέρνηση, της οποίας οι εγχώριες υποχρεώσεις θα έχουν πλέον εξαλειφθεί. Επιπροσθέτως, η αναγκαία μεταφορά πόρων στους ξένους δε θα ξεπερνά το 6% των συνολικών εσόδων από εξαγωγές, ποσοστό που δεν αποτελεί σημαντική επιβάρυνση. Επιπλέον, καθώς είναι πιθανό το ΑΕΠ στην Ελλάδα να αυξάνεται σε ονομαστικούς όρους περισσότερο από το 1,5%, η ικανότητα εξυπηρέτησης του χρέους θα συνεχίσει να βελτιώνεται αφού η χώρα θα έχει προσαρμοστεί στο νέο ισοζύγιο. Εκ πρώτης όψεως, ένα επιτόκιο ύψους 1,5% αποτελεί μια εξαιρετική επιδότηση για μια χώρα της οποίας τα υφιστάμενα εμπορικά ομόλογα έχουν απόδοση άνω του 25%, κάτι που συνεπάγεται, με τους παρόντες όρους αξίας, κούρεμα άνω του 80%, με αναδιάταξη του επίσημου χρέους. Οι αποδόσεις, όμως, των ομολόγων του ιδιωτικού τομέα είναι πολύ υψηλές, καθώς οι αξιώσεις του δημόσιου τομέα de facto προηγούνται των αξιώσεων του ιδιωτικού τομέα. Για τη γερμανική κυβέρνηση, όμως, ένα επιτόκιο ύψους 1,5% θα κάλυπτε μόνο το κόστος αναχρηματοδότησης των αξιώσεων της απέναντι στην Ελλάδα και δε συνεπάγεται ουσιαστικά κανένα κούρεμα. Ως εκ τούτου, αν η Ελλάδα ήταν σε θέση να εξυπηρετήσει το χρέος της για διάστημα μεγαλύτερο των 30 ετών, με επιτόκιο ύψους 1,5%, η γερμανική κυβέρνηση θα μπορούσε τελικά να μην υποστεί καμία ζημία.

Σύμφωνα με τον πίνακα 2, οι ενδεχόμενες απώλειες για τη Γερμανία θα προέλθουν από τη εναπομείνουσα μικρή έκθεση των τραπεζών της. Ωστόσο, οι περισσότερες άλλες κυβερνήσεις της ευρωζώνης θα έπρεπε να επωμιστούν μεγάλο βάρος καθώς αντιμετωπίζουν πολύ υψηλότερο κόστος αναχρηματοδότησης. Για παράδειγμα, η Ιταλία και η Ισπανία θα έπρεπε να συμμετέχουν στην αναδιάταξη του ελληνικού χρέους, με ποσό ισοδύναμο σε σχέση με το ΑΕΠ, παρόμοιο με εκείνο της Γερμανίας (περίπου 4% του ΑΕΠ - βλ. Πίνακα 1). Αλλά δεδομένου ότι το κόστος αναχρηματοδότησης κυμαίνεται τώρα πάνω από 6% ανά έτος, η Ισπανία και η Ιταλία θα είχαν απώλειες της τάξης του 60% (με τους παρόντες όρους αξίας) όπως περιγράφεται πιο κάτω (Πίνακας 2).

Ο Πίνακας 2 δείχνει, επίσης, ότι η Πορτογαλία, μια χώρα που δύσκολα μπορεί να επωμιστεί περαιτέρω επιβάρυνση, θα έχει το μεγαλύτερο ποσοστό απωλειών, πάνω από το 5% του ΑΕΠ.

Table 2. Total fiscal loss (in € billion and as % of GDP)

	Loss on private exposure (loss rate 75%) (€ billion)	Present value of rescheduled debt*	Loss on public debt (€ billion)	Total present value loss (€ billion)	Total loss (% of GDP)
France	26.1	0.757	16.2	42.2	2.1
Germany	7.8	1.007	-0.6	7.2	0.3
Italy	1.3	0.419	34.0	35.3	2.2
Spain	0.5	0.400	23.3	23.8	2.2
Netherlands	2.0	0.916	1.6	3.6	0.6
Belgium	0.5	0.670	3.8	4.2	1.1
Portugal	4.8	0.147	4.5	9.3	5.4
Austria	1.4	0.814	1.7	3.1	1.0
Finland	0.0	0.946	0.3	0.3	0.2
Ireland	0.1	0.321	2.3	2.4	1.5

*Calculated at present interest rates.

Source: Own calculations based on data from BIS, ECB and EFSF.

Η ειρωνεία της σημερινής κατάστασης είναι ότι η χώρα που έχει εκτεθεί κατά το μεγαλύτερο δυνατό τρόπο και η οποία υπαγορεύει το μεγαλύτερο μέρος της πολιτικής για την Ελλάδα είναι επίσης εκείνη που πιθανότατα θα έχανε τα λιγότερα (0,3% του ΑΕΠ). Το πραγματικό πρόβλημα της ελληνικής εξόδου από το ευρώ θα διαχυθεί δυσανάλογα στα ασθενέστερα μέλη της ευρωζώνης, τα οποία θα πλήττονταν από ένα «διπλό» χτύπημα αλυσιδωτών επιπτώσεων και από το άμεσο δημοσιονομικό κόστος, το οποίο γι'αυτά θα ήταν δέκα φορές υψηλότερο από το 2,2% του ΑΕΠ.

ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Αγγλικός Τύπος

Ο βρετανικός τύπος επικεντρώνεται στις ελληνικές εκλογές, την κρίση και την πιθανή έξοδο της Ελλάδας από την Ευρωζώνη ανάλογα με το εκλογικό αποτέλεσμα. Πιο συγκεκριμένα, υποστηρίζεται ότι τα γεγονότα στην Ελλάδα μπορούν να σπείρουν οικονομικό τρόμο σε Ισπανία, Ιταλία αλλά και σε ολόκληρη την ευρωζώνη, οδηγώντας την Ευρώπη σε επικίνδυνες καταστάσεις. Σύμφωνα με τα δημοσιεύματα του βρετανικού τύπου, δεν είναι εφικτή μια πιθανή πρόβλεψη για τις ελληνικές εκλογές, ούτε κατά πόσο η νέα ελληνική κυβέρνηση θα επιλέξει να κάνει ένα πιο σκληρό παζάρι για περισσότερες επιδοτήσεις αντί να επιδιώξει να φύγει από την ευρωζώνη.

Σύμφωνα με δημοσιεύματα των Financial Times, οι ευρωπαίοι εταίροι στην ευρωζώνη είναι απογοητευμένοι, αν και φαίνονται ακόμα και τώρα πρόθυμοι να προσφέρουν σημαντική βοήθεια για να αποφευχθεί η κρίση από μια ενδεχόμενη ελληνική έξοδο από το ευρώ, υπό την προϋπόθεση ότι οι ηγέτες στην Ελλάδα θα δεσμευτούν δημοσίως να ακολουθήσουν ένα βιώσιμο πρόγραμμα. Ο βρετανικός τύπος ενθαρρύνει τους ηγέτες της Ευρωζώνης να συντάξουν ένα σχέδιο σε περίπτωση εξόδου της Ελλάδας μιας και οι συνέπειες θα είναι απρόβλεπτες όπως και στην περίπτωση της κατάρρευσης της Lehman ώστε να αποφευχθεί ο πανικός από τις αγορές. Επισημαίνεται ότι οι ηγέτες της Ευρωζώνης θα πρέπει να είναι προετοιμασμένοι -και μέσω του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας- για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών.

Υποστηρίζεται από ορισμένους ότι, αν εμφανιστεί η κρίση, η ΕΚΤ θα μπορέσει να την αντιμετωπίσει. Ωστόσο, οι διαφορές απόψεων μέσα στο διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ δημιουργούν αμφιβολίες για την ικανότητά της να ανταποκριθεί γρήγορα, πλήρως και δυναμικά.

Ο Jörg Asmussen, πρώην αναπληρωτής Γερμανός υπουργός Οικονομικών, ο οποίος έπαιξε καίριο ρόλο στη διαχείριση της κρίσης του ευρώ και εκπροσωπεί τη Γερμανία στο Διοικητικό συμβούλιο στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στη Φρανκφούρτη, υποστηρίζει ότι οι 17 χώρες του ενιαίου νομίσματος θα πρέπει να σχηματίσουν μία ομοσπονδιακή, πολιτική και οικονομική ένωση εντός της Ε.Ε. Κάνει λόγο για μια ολοκληρωμένη πολιτική της ευρωζώνης που θα διαιρέσει την Ε.Ε. των 27 σε δύο μέρη με τον σκληρό πυρήνα να προχωρά σε μια «τραπεζική, δημοσιονομική και πολιτική ένωση». Αυτή η πολιτική ένωση θα στηριχτεί από ένα ειδικό ταμείο που θα χρηματοδοτείται από τον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό και μια χρηματοπιστωτική συναλλαγή ή φόρο τύπου Tobin που θα επιβάλλεται στην ευρωζώνη. Αλλά για να επικεντρωθεί σε αυτό το έργο, η Ε.Ε. θα πρέπει να εγκαταλείψει, τουλάχιστον προσωρινά, τα σχέδια διεύρυνσής της προς τα Βαλκάνια και την Τουρκία.

Επιπλέον, ο Jörg Asmussen, σε συνέντευξη του στην Guardian, απορρίπτει τα αιτήματα του νέου Προέδρου της Γαλλίας Francois Hollande για επαναδιαπραγμάτευση του δημοσιονομικού συμφώνου. Υποστηρίζει χαρακτηριστικά ότι «το δημοσιονομικό σύμφωνο δεν μπορεί να τύχει επαναδιαπραγμάτευσης» αλλά θα μπορούσε, ωστόσο, να «συμπληρωθεί» από ένα «πακέτο ανάπτυξης» που θα περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις της αγοράς εργασίας, την επέκταση του τομέα των υπηρεσιών σε ολόκληρη την ενιαία αγορά της Ε.Ε., και την χρηματοδότηση θέσεων εργασίας από έργα υποδομής, βασιζόμενοι στον προϋπολογισμό της Ε.Ε. και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Παραδέχτηκε ότι τα μέτρα αυτά δε θα έχουν άμεσο αντίκτυπο για ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας. Ο Jörg Asmussen δήλωσε ότι το νέο μόνιμο ταμείο διάσωσης της ευρωζώνης πρέπει να οργανωθεί και να λειτουργήσει το συντομότερο δυνατόν αυτό το καλοκαίρι ενώ τέλος υπογράμμισε ότι στο πλαίσιο της «πολιτικής ένωσης» της ευρωζώνης, θα πρέπει να δοθούν πολύ πιο εκτεταμένες εξουσίες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προς όφελος της δημοκρατικής νομιμοποίησης.

- Smith A. Wh., “What happens if Greece exits?”, The Independent, 17/05/2012.
- Traynor I., “Eurozone should form political union, says Germany's ECB firefighter”, The Guardian, 21/05/2012.
- Zoellick R., “Europe must prepare an emergency plan”, Financial Times, 31/05/2012.

Γαλλικός τύπος

Τα δημοσιεύματα του γαλλικού τύπου επικεντρώθηκαν στις ελληνικές βουλευτικές εκλογές, τις οποίες χαρακτήρισαν ως ιδιαίτερα κρίσιμες καθώς διακυβεύουν την παραμονή της χώρας στη Δύση και την πτώχευσή της. Επισημαίνεται ότι η κρίση στην Ελλάδα είναι κυρίως πολιτική. Αν και οι Έλληνες έδειξαν με την ψήφο τους στις 6 Μαΐου ότι η λιτότητα δεν μπορεί να οξυνθεί περισσότερο, ωστόσο, υποστηρίζεται ότι τα μόνα προγράμματα που μπορούν να βγάλουν την χώρα από την κρίση είναι αυτά της αυστηρής λιτότητας. Η Γερμανία εκτιμά ότι οι Έλληνες πρέπει να καταφύγουν στη λιτότητα επισημαίνοντας ότι, αν η Ελλάδα θέλει να παραμείνει στην Ευρωζώνη, δεν υπάρχει εναλλακτική λύση από αυτή των μεταρρυθμίσεων και των διαρθρωτικών αλλαγών.

Ο Daniel Cohn-Bendit, μέλος της «πράσινης ομάδας» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υποστήριξε ότι η Ε.Ε. πρέπει να προσπαθήσει να διαφυλάξει την Ελλάδα στο ευρώ, επισημαίνοντας ότι κανείς δεν μπορεί να επηρεάσει τους ψηφοφόρους την ώρα της κάλπης, μπορεί, όμως, να συμβάλει ώστε να αποκτήσουν σωστή κρίση. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι, αν δεν αποκτήσει ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα η ελληνική οικονομία, τότε η έξοδος θα είναι αναπόφευκτη και το «ελληνικό δηλητήριο» θα ταλανίσει για ακόμη μια φορά την Ευρώπη. Μετά την έξοδο της Ελλάδας θα ακολουθούσαν σε αρνητική τροχιά το Βέλγιο, η Κύπρος, η Ισπανία, η Γαλλία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, η Πορτογαλία και η Σλοβενία. Αν και πριν λίγους μήνες μια τέτοια συζήτηση θα ήταν αδιανόητη, το αν θα παραμείνει ή όχι η χώρα στο ευρώ είναι πλέον στα χέρια της ελληνικής κυβέρνησης και του ελληνικού λαού.

Σύμφωνα με δημοσιεύματα του γαλλικού τύπου, οι εκλογές του 2012 συμπίπτουν με το δημοψήφισμα που ήθελε να διεξάγει ο Γεώργιος Παπανδρέου στον ελληνικό λαό την προηγούμενη χρονιά. Το αποτέλεσμα του υποθετικού δημοψηφίσματος θα ταυτιζόταν με το αποτέλεσμα των εκλογών και θα ήταν ένας ιωνός για το δίλημμα της χώρας εντός ή εκτός Ε.Ε. Από την άλλη πλευρά, ο γαλλικός τύπος επισημαίνει ότι οι ελληνικές εκλογές και το αποτέλεσμά τους καταδεικνύουν την συστημική κρίση της Ε.Ε. Οι ευρωπαίοι εταίροι δεν έχουν αποφασίσει ποια Ευρώπη επιθυμούν, ενώ η περίπτωση της Ελλάδας υποδεικνύει την αδυναμία των ευρωπαϊκών θεσμών (ΕΚΤ, ΕΤΕ).

Τέλος, αναφέρεται ότι η νέα Γαλλική Προεδρία τείνει προς τον ευρωπαϊκό φιλελεύθερο ρεφορμισμό, αναγεννώντας το αίτημα για την ομοσπονδοποίηση της Ε.Ε. Επιπροσθέτως, η άνοδος ενός ακροδεξιού κόμματος αναβιώνει το αίτημα για ευρωπαϊκή ταυτότητα, η οποία θα έδινε τη λύση στο πρόβλημα των μεταναστών και την απάντηση σε κάθε Ευρωπαίο πολίτη. Συμπερασματικά, οι εκλογές της Ελλάδας μπορούν να διδάξουν πολλά στους ευρωπαίους και, τελικά, να αναμορφώσουν το ευρωπαϊκό οικοδόμημα με τις όποιες αδυναμίες του παρελθόντος, είτε το αποτέλεσμα είναι θετικό για την παραμονή της χώρας σε αυτό είτε όχι.

- Chatzistavrou F. “Les élections grecques: de quelle Europe parle-t-on?”, Le Monde, 24/5/2012
- Cl. Gatinois, Lacombe Cl., Ricard Ph., “Le ‘poison grec’ tétanise de nouveau l'Europe”, Le Monde, 10/5/2012.
- Cohn-Bendit D., “Si on laisse les Grecs se débrouiller seuls, on risque un coup d'Etat militaire”, Le Monde, 10/5/2012
- Giddens A., Michnik A., Wiesel E. le monde: L'Europe unie est un rêve, l'austérité et le rejet de l'immigré, un cauchemar, Le Monde, 28/5/2012.
- Lemaître F. “L'Allemagne veut ramener les Grecs à la rigueur”, Le Monde, 10/5/2012
- Lohne T. “La Grèce fait un pas vers un gouvernement «pro-européen»”, Liberation, 14/5/2012
- Michel A., “Enlisé en Grèce avec sa filiale Emporiki, le Crédit agricole voit monter la facture”, Le Monde, 10/5/2012
- Moschetto B., “Une sortie pour la Grèce : l'euro drachme”, Le Monde 29/5/2012,
- Pellissier P., “La presse européenne s'inquiète du "chaos" provoqué par les élections grecques”, Le Monde, 7/5/2012
- Quatremer J., “Grèce : le grand malentendu”, Liberation, 29/5/2012
- Ricard P. “La sortie de la Grèce de l'euro étudiée à Bruxelles”, Le Monde, 22/5/2012
- Ricard Ph., Le Monde
- Roche M. “Parier sur l'avenir de la Grèce n'amuse plus la City”, Le Monde, 11/5/2012
- Salles A. “L'invasion de sauterelles, nouvelle plaie de la Grèce”, Le Monde, 12/5/2012

- Villechenon A., "Grèce : une sortie de l'euro n'est plus impensable", Le Monde, 15/5/2012

Γερμανικός Τύπος

Η πληθώρα σεναρίων και η κινδυνολογία για το μέλλον της Ε.Ε. κυριάρχησε στο Γερμανικό τύπο. Η επέτειος της Διακήρυξης Shuman στις 9 Μαΐου 1950 (επέτειος 62 ετών της υλοποίησης των μακρόπνοων σχεδίων των ηγετών των ευρωπαϊκών κρατών), ή αλλιώς η «Ημέρα της Ευρώπης», βρίσκει την Ένωση διχασμένη μπροστά σε ένα τέλμα. Παρά τις δηλώσεις από τους κόλπους της ΕΕ και τις πιέσεις από τη γερμανική πλευρά, η ευρωζώνη δεν είναι συνειδητοποιημένη για μια πιθανή αποχώρηση της Ελλάδας από το ευρώ. Ο Γάλλο-Γερμανικός άξονας είναι εμφανώς αποδιοργανωμένος. Η βραδύτητα των αποφάσεων, με το «φρένο» της Γερμανίας στα ευρωομόλογα και την «ανάπτυξη» που ζητά η Γαλλία για την έξοδο από την κρίση, θέτουν τα περιθώρια αναβολής στο κόκκινο, ενώ οι επιλογές είναι πλέον περιορισμένες.

Η αγωνία της Ευρώπης για τις εξελίξεις στην Ελλάδα αντικατοπτρίζεται έντονα στο γερμανόφωνο τύπο. Όσο εκκρεμεί ο σχηματισμός κυβέρνησης, τόσο δυναμώνουν οι φωνές που θέλουν την Ελλάδα εκτός ευρώ, ενώ πολλοί σχολιαστές συμφώνησαν με την διεξαγωγή δημοψηφίσματος παράλληλα με τις εκλογές στην χώρα. Χαρακτηριστικός είναι ο τίτλος σχολίου της Süddeutsche Zeitung, «Δραχμή ή ευρώ», ενώ η Die Welt σε σχόλιο της, ακόμα πιο αυστηρή, δηλώνει ότι «δεν υπάρχουν περιθώρια μεταρρυθμίσεων, οι συμφωνίες είναι συμφωνίες και πρέπει να τηρούνται» και συνεχίζει ότι θα έπρεπε να επιρριφθεί στους κυβερνώντες αμέλεια αν δεν προετοιμάζονταν για μια έξοδο της Ελλάδας από το ευρώ. Η συντηρητική Frankfurter Allgemeine Zeitung υπογραμμίζει μεταξύ άλλων ότι η ευρωζώνη δεν επιτρέπει να την εκβιάζουν υπό τον φόβο ενδεχομένων αρνητικών επιπτώσεων στον χρηματοπιστωτικό κόσμο. Οι γερμανικοί Financial Times μιλούν ακόμη και για «Σχέδια έκτακτης ανάγκης σε περίπτωση εξόδου της Ελλάδας», αναφέροντας ότι ομάδα εργασίας των 17 υφυπουργών Οικονομικών συζήτησε για τις προετοιμασίες των χωρών-μελών για την επόμενη μέρα.

Στη Σύνοδο Κορυφής της 23ης Μαΐου με κύριο θέμα την στρατηγική υπέρβασης της κρίσης, οι «27» κατέθεσαν εντελώς διαφορετικά σχέδια, παραπέμποντας τις αποφάσεις στην επόμενη σύνοδο. Όπως σχολιάζει ο γερμανικός τύπος, ο νέος πρόεδρος της Γαλλίας Francois Hollande αλλά και άλλοι ηγέτες στην ευρωζώνη θεωρούν ότι το Δημοσιονομικό Σύμφωνο δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της ανάπτυξης. Από την άλλη πλευρά, οι υποστηρικτές του Συμφώνου θεωρούν ότι για να υπάρξει ανάπτυξη θα πρέπει η αβεβαιότητα των αγορών και των επενδυτών να μην την «δηλητηριάζει». Οι «27» δεν έχουν απαντήσεις για το πώς θα διαχειριστούν τη «διαρκή αυτή εστία κρίσης», αναφέρεται σε άρθρο του Spiegel. «Από τη μία πλευρά διαβεβαιώνουν τις αγορές ότι θα αποτρέψουν την έξοδο της Ελλάδας από την ευρωζώνη και από την άλλη πλευρά απειλούν με έξοδο τους Έλληνες ψηφοφόρους». Τα ευρωομόλογα θα πρέπει να βρίσκονται στο τέλος της πορείας προς μια συνολική συμφωνία και όχι στην αρχή, γράφει σε σχόλιό της η Süddeutsche Zeitung. Ο σχολιαστής θέλει εμφανώς να καυτηριάσει τη στάση του νέου Προέδρου της Γαλλίας, ο οποίος μολονότι γνώριζε εξαρχής τις γερμανικές ενστάσεις, δε δίστασε να φέρει το θέμα των ευρωομολόγων προς συζήτηση, διαχωρίζοντας και δημόσια τη θέση του από το δίδυμο «Μερκοζί». Το μήνυμα ουσιαστικά που προωθεί είναι σαφές: «το Παρίσι δεν θα σύρεται πλέον από το Βερολίνο, αλλά θα έχει τη δική του πολιτική». Το γερμανικό τύπο απασχόλησε και το

θέμα διαδοχής του Jean-Claude Juncker καθώς ο πιθανότερος διάδοχός του είναι ο υπουργός Οικονομικών της Γερμανίας Wolfgang Schäuble. Η πλειοψηφία αρνείται τον ενδεχόμενο διπλό ρόλο για τον Wolfgang Schäuble για να αποφύγει μια μεροληπτική στάση.

Η στείρα εμμονή στην πολιτική λιτότητας της Γερμανίδας Καγκελαρίου Angela Merkel προκαλεί αντιδράσεις τόσο στον ευρωπαϊκό της περίγυρο όσο και στο εσωτερικό, δεδομένου ότι κλείνει σημαντικά η ψαλίδα μεταξύ των Χριστιανοδημοκρατών της Angela Merkel και των αντιπολιτευόμενων Σοσιαλδημοκρατών, σύμφωνα με νεότερη δημοσκόπηση της Emnid. Την ώρα που η Γερμανία είναι στην ουσία η ατμομηχανή της οικονομικής ανάπτυξης, απ' τη μια καταγράφεται συρρίκνωση της οικονομίας στις χώρες του ευρωπαϊκού Νότου και απ' την άλλη η Γαλλία, δεύτερη σε ισχύ οικονομία της ευρωζώνης, παραμένει στάσιμη. Αυτό που πράγματι πρέπει να αποδειχθεί είναι ότι οι πολιτικές επιλογές στάθηκαν αντάξιες των προσδοκιών της ενωμένης Ευρώπης και ότι η Ευρώπη δεν είναι για την ευρωζώνη απλά μια ανάλυση κόστους-κέρδους.

- Reuters/dpa/Bloomberg Reuters/dpa/Bloomberg, Schuldenkrise Griechische Banken erhalten zugesagte 18 Milliarden Euro, 29.05.2012, Frankfurter Allgemeine
- Von Eckart Lohse, Düsseldorf, CDU in NRW Ein Stolperstart ins Rettungsmanöver, 26.05.2012 Frankfurter Allgemeine
- Hendrik Kafsack, Nikolas Busse, Manfred Schäfers, Gipfeltreffen in Brüssel Deutschland kämpft in Brüssel gegen Eurobonds 23.05.2012
- Frankfurter Allgemeine, Fiskalpakt Bundesregierung und Opposition verhandeln im Juni über ESM, 24.05.2012 Frankfurter Allgemeine
- Koalitionsverhandlungen in Athen Griechenland startet letzten Versuch zur Regierungsbildung, 10.05.2012, © 2012 Financial Times Deutschland
- Berlin droht Athen mit Ende der Hilfszahlungen, 09.05.2012, Frankfurter Allgemeine
- Pressestimmen zu Griechenland, „Ein hoffnungsloser Fall!“, 10.05.2012 <http://www.taz.de/Pressestimmen-zu-Griechenland/!93108/>
- Keine Angst vor der Pleite, 10.05.2012, Handelsblatt
- <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/sonntagstrend-spd-trennen-nur-noch-zwei-prozent-von-cdu-und-csu-a-835474.html>

ΤΥΠΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ

- Βερέμης Θ., «Η επικράτηση της Αριστεράς», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 24/6/2012
- Ιωακείμης Π.Κ., «Γιατί οι εκλογές σε μια χώρα-μέλος της ΕΕ ενδιαφέρουν όλες τις άλλες», ΤΑ ΝΕΑ, 22/6/2012
- Ιωακείμης Π.Κ., «Ο μονόδρομος της ευρωπαϊκής ενοποίησης και το ελληνικό στοίχημα», ΤΑ ΝΕΑ, 15/6/2012
- Ιωακείμης Π.Κ., «Το φάσμα της καταστροφής και πώς θα την αποφύγουμε, Πρέπει να μείνουμε στην Ευρώπη», ΤΑ ΝΕΑ, 11/5/2012
- Μαραβέγιας Ν., «Ο εφιάλτης της δραχμής, Οι κατακλυσμιαίες συνέπειες μιας πιθανής εξόδου της χώρας από το ευρώ», ΤΑ ΝΕΑ, 16/5/2012
- Καζάκος Π., «Αριστερά και ανεδαφικά», ΤΑ ΝΕΑ, 18/5/12
- Καζάκος Π., «Οι αβεβαιότητες της μεταρρύθμισης. Οι προτεραιότητες της κυβέρνησης και τα βασικότερα εμπόδια», ΤΑ ΝΕΑ, 25/6/12
- Ιωακείμης Π.Κ., «Διαπραγματεύση και ψέματα, Πώς θα μείνουμε στο ευρώ, τι θα μπορούσαμε να διαπραγματευθούμε», ΤΑ ΝΕΑ, 25/5/2012
- Καζάκος Π., «Και στο βάθος κράτος», ΤΑ ΝΕΑ, 12/6/2012
- Τσουκάλης Λ., «Έχουμε πολύ λίγο χρόνο», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 18/6/2012
- Τσουκάλης Λ., «Η χαμένη αξιοπιστία της χώρας» Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 18/6/2012

ΕΕΝΟΣ

- "A pact for growth is vital for Europe", *Financial Times*, 04/05/2012.
- "Amid the deepening crisis, European commission is in denial", *The Guardian*, 30/05/2012.
- "ECB president: governments are taking worst approach to rescuing banks", *The Guardian*, 31/05/2012.
- "Eurozone crisis: if Greece goes, Germany's prosperity goes with it", *The Guardian*, 27/05/2012.
- "Eurozone inflation falls to 15-month low", *Financial Times*, 31/05/2012.
- "Eurozone", *Financial Times*, 18/05/2012.
- "Greece", *Financial Times*, 14/05/2012.
- "Irish referendum explained", *The Guardian*, 31/05/2012.
- "Irish referendum: taking a punt", *The Guardian*, 30/05/2012.
- "Italy's austerity drive can't save it from Spanish fate", *The Guardian*, 30/05/2012.
- "Merkel suggests Greek euro referendum", *The Independent*, 18/05/2012.
- "Spain will ask for bailout soon, warns top financier", *The Independent*, 21/05/2012.
- "UK fears sound of a Greek exit", *Financial Times*, 18/05/2012.
- Ashton J., "Spain will ask for bailout soon, top financier warns", *The Independent*, 21/05/2012.
- Atkins R. and Spiegel P., "Draghi urges eurozone to focus on growth", *Financial Times*, 03/05/2012.
- Atkins R. and Spiegel P., "ECB bars access to four Greek banks", *Financial Times*, 16/05/2012.
- Atkins R. and Wilson J., "Lending to eurozone private sector slows", *Financial Times*, 30/05/2012.
- Atkins R., "Draghi predicts 2012 eurozone recovery", *Financial Times*, 03/05/2012.
- Atkins R., "ECB leaves rates unchanged at 1%", *Financial Times*, 03/05/2012.
- Atkins R., "Eurozone economy contracts sharply", *Financial Times*, 24/05/2012.
- Atkins R., "Fear grows of Greece leaving euro", *Financial Times*, 13/05/2012.
- Atkins R., "Germany keeps eurozone from recession", *Financial Times*, 15/05/2012.
- Atkins R., "Greek exit from eurozone 'possible'", *Financial Times*, 13/05/2012.
- Atkins R., "Jobless rise adds to eurozone concerns", *Financial Times*, 02/05/2012.
- Atkins R., "Politicians turn screw on ECB president", *Financial Times*, 23/05/2012.
- Atkins R., "Unemployment tests eurozone austerity drive", *Financial Times*, 02/05/2012.
- Barber T., "Franco-German relationship faces early test", *Financial Times*, 06/05/2012.
- Barker A. and Daneshkhu Sc., "Brussels raises alert over French deficit", *Financial Times*, 11/05/2012.
- Barker A. and Masters B., "Britain stands alone on EU financial reform", *Financial Times*, 03/05/2012.
- Barker A. and Masters B., "EU set for clash on banking rules", *Financial Times*, 01/05/2012.
- Barker A., "Deal reached on EU bank reforms", *Financial Times*, 15/05/2012.
- Barker A., "EU warns Google to change or face fines", *Financial Times*, 21/05/2012.
- Bawden T., "Prepared for the Grexit?", *The Independent*, 18/05/2012.
- Bentley D., "UK plans for euro-immigrants surge", *The Independent*, 26/05/2012.
- Buckley N. and Olearchuk R., "Yanukovich talks of 'pause' in EU ties", *Financial Times*, 11/05/2012.
- Buckley N., "EBRD chief urges support for candidacy", *Financial Times*, 01/05/2012.
- Chaffin J., "Barroso pushes EU growth measures", *Financial Times*, 08/05/2012.
- Chrisafis A., "Hollande honeymoon over as figures show French unemployment still rising", *The Guardian*, 29/05/2012.
- Chrisafis A., "Hollande to clamp down on fat cat pay", *The Guardian*, 30/05/2012.
- Chrysoloras N., "Greece must remain in the Eurozone", *The Guardian*, 16/05/2012.

- Chu B., "World scrambles to prepare for collapse of the Eurozone", *The Independent*, 28/05/2012.
- Cienski J., "Poland growth defies eurozone crisis", *Financial Times*, 31/05/2012.
- Collinson P., "Euro crisis: Is Cyprus next for the Grexit?", *The Guardian*, 18/05/2012.
- Das S., "Germany is no haven from eurozone crisis", *Financial Times*, 31/05/2012.
- Dearden N., "Greece can do without the 'sympathy' the IMF has shown Niger", *The Guardian*, 29/05/2012.
- Elliott L. and Aitkenhead D., "It's payback time: don't expect sympathy – Lagarde to Greeks", *The Guardian*, 25/05/2012.
- Elliott L. and Smith H., "Greece faces stark election choice – in or out of the euro", *The Guardian*, 15/05/2012.
- Elliott L., "Troubled Greece: fears of 'first domino' to fall as austerity is counted a failure", *The Guardian*, 31/05/2012.
- Felsted A., "Dixons prepares for Greek eurozone exit", *Financial Times*, 13/05/2012.
- Ferguson N. and Barbieri P., "Eurozone voters query closer integration", *Financial Times*, 03/05/2012.
- Fletcher N. and Wearden G., "Greece euro exit fears hit stock markets", *The Guardian*, 23/05/2012.
- Frieda G., "ECB's dilemma on the euro rescue", *Financial Times*, 15/05/2012.
- Giles Ch., Spiegel P. and Hope K., "Eurozone: If Greece goes ...", *Financial Times*, 13/05/2012.
- Giles Ch., Spiegel P. and Peel Q., "Germany rules out common euro bonds", *Financial Times*, 22/05/2012.
- Goff Sh., "Standard Chartered wary of eurozone crisis", *Financial Times*, 02/05/2012.
- Goodhart Ch., "Only the IMF can break euro logjam", *Financial Times*, 16/05/2012.
- Goodwin M., "Why the eurozone crisis doesn't spell a return to the well of Nazism", *The Guardian*, 22/05/2012.
- Hall B., Hope K., Dinmore G., Wiesmann G., Spiegel P. and Milne R., "Merkel urges Athens to stick with reform", *Financial Times*, 07/05/2012.
- Harding L., "Greece and the euro: the essential guide", *The Guardian*, 21/05/2012.
- Hill St., "Europe needs a democratic redesign if greater integration is to succeed", *The Guardian*, 24/05/2012.
- Hope K. and Spiegel P., "Concern for Greek reforms ahead of poll", *Financial Times*, 02/05/2012.
- Inman Ph., "Eurobonds: an essential guide", *The Guardian*, 24/05/2012.
- Inman Ph., "Why merging Spain's troubled banks won't fix the country's debt crisis", *The Guardian*, 29/05/2012.
- Inman Ph., Tremlett G. and Stewart H., "European commission country scorecards", *The Guardian*, 30/05/2012.
- Johnson M. and Jenkins P., "Madrid in 'game of chicken' with EU", *Financial Times*, 29/05/2012.
- Johnson M., "Spain denies its banks need European aid", *Financial Times*, 21/05/2012.
- Johnson M., "Spain faces wave of anti-austerity rallies", *Financial Times*, 01/05/2012.
- Johnson M., "Spain lobbies harder for EU bank support", *Financial Times*, 31/05/2012.
- Jones Cl. and Jenkins P., "Spain reveals €100bn capital flight", *Financial Times*, 31/05/2012.
- Keohane D., "Growth concerns hurt euro", *Financial Times*, 24/05/2012.
- Lapavitsas C., "It is in Greece's interest to leave the euro", *Financial Times*, 23/05/2012.
- Linden M., "Greece urged to honour rescue plan", *The Independent*, 22/05/2012.
- Mackenzie M., "Eurozone bond vigilantes face risks", *Financial Times*, 09/05/2012.
- McDonald H., "Ireland referendum no vote will prove costly, warns Irish prime minister", *The Guardian*, 30/05/2012.
- McDonald H., "Ireland's oldest stockbroking firm ordered to cease trading", *The Guardian*, 28/05/2012.

- McDonald H., "Record low turnout predicted in Irish treaty vote", *The Guardian*, 31/05/2012.
- Milne R. and Jenkins P., "Greek fire could singe rest of euro", *Financial Times*, 14/05/2012.
- Milne S., "In or out of the eurozone, we must ditch this failed model", *The Guardian*, 22/05/2012.
- Morris N., "David Cameron to tell Angela Merkel she is the only person who can save euro", *The Independent*, 18/05/2012.
- Münchau W., "The only solution to the eurozone crisis", *Financial Times*, 06/05/2012.
- Münchau W., "The only way to stop a eurozone bank run", *Financial Times*, 20/05/2012.
- O'Connor S., "Eurozone data pose dilemma for Osborne", *Financial Times*, 15/05/2012.
- Oakley D. and Ross A., "Big European funds dump euro assets", *Financial Times*, 24/05/2012.
- Oakley D., "Greek-led fall points to euro exit worries", *Financial Times*, 08/05/2012.
- Ockrent Ch., "Europe must take a leap to get out of the quagmire", *The Guardian*, 24/05/2012.
- Pagano M., "Margareta Pagano", *The Independent*, 27/05/2012.
- Parker G. and Barker A., "Cameron tells eurozone how to solve crisis", *Financial Times*, 24/05/2012.
- Parker G. and Giles Ch., "Cameron fears eurozone unraveling", *Financial Times*, 17/05/2012.
- Parker G. and Stacey K., "Cameron brushes off EU referendum calls", *Financial Times*, 20/05/2012.
- Parker G., "Europe's not so happy referendum history", *Financial Times*, 20/05/2012.
- Parker G., "Mandelson to call for referendum on EU", *Financial Times*, 03/05/2012.
- Parker G., Johnson M. and Jenkins P., "Cameron in eurozone contingency talks", *Financial Times*, 28/05/2012.
- Peel Q. and Spiegel P., "France to push for eurozone bonds", *Financial Times*, 21/05/2012.
- Peel Q., "German calm belies vibrant eurozone debate", *Financial Times*, 31/05/2012.
- Peel Q., "Schäuble calls for closer EU integration", *Financial Times*, 17/05/2012.
- Pickford J., "Greeks opt for UK citizenship over EU fears", *Financial Times*, 25/05/2012.
- Piovano C., "Eurozone concerns drag markets lower", *The Independent*, 17/05/2012.
- Pratley N., "Spain banking crisis – German U-turn on eurozone bailout pot seems a fair bet", *The Guardian*, 30/05/2012.
- Rachman G., "Time to plan a velvet divorce for the euro", *Financial Times*, 21/05/2012.
- Rodrigues V. and Ross A., "Euro touches three-month dollar low", *Financial Times*, 07/05/2012.
- Ross A., "Euro drops against dollar on Greece fears", *Financial Times*, 14/05/2012.
- Ross A., "Eurozone concerns boost dollar and yen", *Financial Times*, 08/05/2012.
- Ross A., Wigglesworth R., Daneshkhu Sc. and Spiegel P., "Euro drops sharply as fears take toll", *Financial Times*, 23/05/2012.
- Sculthorpe T., "David Cameron in talks over eurozone crisis", *The Independent*, 28/05/2012.
- Seabright P., "The euro marriage can be saved", *The Guardian*, 20/05/2012.
- Sherlock D., "Talking point: where next with Greek polls?", *Financial Times*, 17/05/2012.
- Sherlock D., "The backlash against austerity intensifies", *Financial Times*, 03/05/2012.
- Slowey C. and Browne V., "Should Ireland say yes or no in its EU treaty referendum?", *The Guardian*, 31/05/2012.
- Smith A. Wh., "What happens if Greece exits?", *The Independent*, 17/05/2012.
- Smith H., "Christine Lagarde's Greek comments provoke fury", *The Guardian*, 28/05/2012.
- Smyth J. and Spiegel P., "Ireland votes on EU fiscal treaty", *Financial Times*, 30/05/2012.

- Sparrow A., Smith H. and Elliott L., "UK 'may never fully recover' if Greece exits euro", *The Guardian*, 18/05/2012.
- Spiegel P. and Atkins R., "EU eyes Spain deficit deadline extension", *Financial Times*, 30/05/2012.
- Spiegel P. and Carnegie H., "Brussels signals easing of fiscal rules", *Financial Times*, 04/05/2012.
- Spiegel P. and Carnegie H., "European leaders delay key decisions", *Financial Times*, 24/05/2012.
- Spiegel P. and Hope K., "European chorus warns Greeks of impending peril", *Financial Times*, 18/05/2012.
- Spiegel P. and Jenkins P., "EU summit to raise pressure on Merkel", *Financial Times*, 20/05/2012.
- Spiegel P., "Diplomats back EU 'project bonds' plan", *Financial Times*, 21/05/2012.
- Spiegel P., "Draft EU report attacks Italy on economy", *Financial Times*, 27/05/2012.
- Spiegel P., "Greeks urged to run poll as vote on euro", *Financial Times*, 15/05/2012.
- Spiegel P., Chaffin J. and Carnegie H., "EU struggles to agree hard line on Greece", *Financial Times*, 23/05/2012.
- Stephens Ph., "Greece is falling out of Europe", *Financial Times*, 10/05/2012.
- Stephens Ph., "The last chance to rescue the euro", *Financial Times*, 17/05/2012.
- Stewart H., "Hollande pushes case for Eurobonds", *The Guardian*, 22/05/2012.
- Traynor I. and Elliott L., "Spanish bailout fears rock European stock markets", *The Guardian*, 30/05/2012.
- Traynor I. and Tremlett G., "Eurozone crisis: Spanish fears send euro near to two-year low against dollar", *The Guardian*, 29/05/2012.
- Traynor I. and Wintour P., "Eurozone crisis: Germany and France clash over eurobonds at summit", *The Guardian*, 24/05/2012.
- Traynor I., "Eurozone should form political union, says Germany's ECB firefighter", *The Guardian*, 21/05/2012.
- Traynor I., "If Greece is to stay in the euro, something's got to give", *The Guardian*, 17/05/2012.
- Traynor I., "Spain looks to Vienna and Berlin for answers to jobs crisis", *The Guardian*, 30/05/2012.
- Treanor J., "Greek crisis: what happens next?", *The Guardian*, 17/05/2012.
- Treanor J., "Why it matters if Greece leaves the eurozone", *The Guardian*, 30/05/2012.
- Tremlett G., "One bust bank could bring Spain to its knees, warns prime minister", *The Guardian*, 29/05/2012.
- Tremlett G., "Spain in recession: bank restructuring begins with £15bn bailout request", *The Guardian*, 25/05/2012.
- Tremlett G., Stewart H. and Inman Ph., "European commission's report cards tell ailing economies: 'Must try harder'", *The Guardian*, 30/05/2012.
- Urquhart C., "David Cameron calls for urgency on eurozone crisis", *The Guardian*, 19/05/2012.
- Osborne D. and McSmith A., "Cameron warns Greece it must obey eurozone rules – or quit", *The Independent*, 21/05/2012.
- Osborne D. and McSmith A., "David Cameron tells Greece: buy into austerity or get out of the Eurozone", *The Independent*, 21/05/2012.
- Velasco A., "The Greek crisis: a cautionary tale from Argentina", *The Guardian*, 30/05/2012.
- Watkins M., "Investors look to fresh ECB action", *Financial Times*, 11/05/2012.
- Watt N., "David Cameron to warn François Hollande against challenging EU rebate", *The Guardian*, 27/05/2012.
- Weisbrot M., "Europeans' economic future has been hijacked by dangerous ideologues", *The Guardian*, 30/05/2012.
- Wigglesworth R. and Johnson M., "Faith fades in eurozone firewall", *Financial Times*, 14/05/2012.

- Wigglesworth R., "Domestic demand bolsters south-east Asia", *Financial Times*, 23/05/2012.
- Willsher K., "Christine Lagarde, scourge of tax evaders, pays no tax", *The Guardian*, 29/05/2012.
- Wintour P., "David Cameron calls summit with Mervyn King over Greek exit plan", *The Guardian*, 28/05/2012.
- Wintour P., "David Cameron defends warning to Greece over euro future", *The Guardian*, 21/05/2012.
- Wintour P., "David Cameron: German impasse on euro rescue plan may be shifting", *The Guardian*, 23/05/2012.
- Wintour P., "Nick Clegg condemns EU response to eurozone crisis", *The Guardian*, 24/05/2012.
- Wise P., "Portugal steels itself for Greek exit", *Financial Times*, 15/05/2012.
- Woodcock A., "David Cameron: Support Greece or see euro fail", *The Independent*, 17/05/2012.
- Zerouala F., "Does the future for Europe's young unemployed lie online?", *The Guardian*, 30/05/2012.
- Zoellick R., "Europe must prepare an emergency plan", *Financial Times*, 31/05/2012.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Blakkisrud H. & Kolstø P., "**Dynamics of de facto statehood: the South Caucasian de facto states between secession and sovereignty**", Southeast European and Black Sea Studies Volume 12, Issue 2, 2012 . Abstract: Scattered across the globe there exist a handful of unrecognized statelets. Although some such entities have proven short-lived, others have demonstrated remarkable tenacity. The South Caucasian de facto states – Abkhazia, South Ossetia and Nagorno-Karabakh – have existed for almost 20 years now. This article offers a comparative analysis of how these statelets have attempted to consolidate statehood through processes of state- and nation-building. Despite many outward similarities, both ambitions and outcomes have varied greatly. Interestingly, whether the ultimate goal has been independent statehood or status is seen only as a springboard for unification with ethnic kin does not seem to be a decisive point.
- Burns Ch., "**How and When Did We Get Here? An Historical Institutional Analysis of EU Biotechnology Policy**", Volume 34, Issue 4, 2012.
- Cartwright A. & Batory A., "**Monitoring Committees in Cohesion Policy: Overseeing the Distribution of Structural Funds in Hungary and Slovakia**", Journal of European Integration, Volume 34, Issue 4, 2012. Abstract: Under European Union (EU) law, Monitoring Committees (MCs) are charged with overseeing the implementation of Operational Programmes. Despite their potential to influence the process of fund disbursement, relatively little is known about the Committees' operation and their impact in the new member states. This article is an empirical study of how three MCs actually work in Hungary and Slovakia. We find that whilst these bodies have relatively limited oversight capacities and are characterised by a primary concern with procedural compliance with EU requirements, nevertheless, they have an important role in providing significant opportunities for learning, information exchange, expert input and networking.
- Causevic F., "**What type of fiscal policy for the Western Balkans during the crisis**", Southeast European and Black Sea Studies Volume 12, Issue 2, 2012
- Chardas A., "**State capacity and 'embeddedness' in the context of the European Union's Regional Policy: the case of Greece and the third Community Support Framework (CSF)**", Southeast European and Black Sea Studies Volume 12, Issue 2, 2012.

- Collantes-Celador G. & Juncos A. E., "**The EU and border management in the Western Balkans: preparing for European integration or safeguarding EU external borders?**", Southeast European and Black Sea Studies Volume 12, Issue 2, 2012. Abstract: This article evaluates the European Union (EU)'s border strategy for the Western Balkans. It identifies an increasing tension between, on the one hand, the Union's use of its border strategy to foster the long-term stabilization of the countries of the Western Balkans and their future integration into the EU and, on the other hand, the use of border management as an instrument to ensure its own internal security. This tension can be broken down into a threefold contradiction inbuilt into the EU's strategy: short-term vs. long-term objectives; a security vs. development focus and interventionism vs. local ownership approaches. These contradictions, aggravated by local and regional political, economic and security challenges, can explain existing shortcomings in the EU's border interventions in the Western Balkans.
- Drydakis N., "**Estimating ethnic discrimination in the labour market using experimental data**", Southeast European and Black Sea Studies Volume 12, Issue 2, 2012
- Eichler S. & Sobański K., "**What Drives Banking Sector Fragility in the Eurozone? Evidence from Stock Market Data**", Journal of Common Market Studies, Volume 50, No 4, 2012. Abstract: This article explores the determinants of banking sector fragility in the eurozone. For this purpose, a stock-market-based banking sector fragility indicator is calculated for eight member countries from 1999 to 2009 using the Merton model (1974). Using a panel framework, it is found that the macroeconomic environment, the structure of the banking sector and the intensity of banking regulation all have an effect on banking sector fragility in the eurozone.
- Eriş Ö. Ü., "**European Neighbourhood Policy as a tool for stabilizing Europe's Neighbourhood**", Southeast European and Black Sea Studies Volume 12, Issue 2, 2012
- García B. & Meier H.E., "**Limits of Interest Empowerment in the European Union: The Case of Football**", Journal of European Integration, Volume 34, Issue 4, 2012.
- Gherghina S. & Chiru M., "**The first casting happens at home: role formation in the European parliamentary elections**", Southeast European and Black Sea Studies Volume 12, Issue 2, 2012.
- Hawkins B., "**Nation, Separation and Threat: An Analysis of British Media Discourses on the European Union Treaty Reform Process**", Journal of Common Market Studies, Volume 50, No 4, 2012
- Jensen C. B. & Slapin J. B., "**Institutional hokey-pokey: the politics of multispeed integration in the European Union**", Journal of European Public Policy, Volume 19, Issue 6, 2012. Abstract: EU member states desiring deeper integration often call for a multispeed approach to pursue ambitious projects without the hinderance of laggards. At other times, laggards have desired a multispeed approach to avoid policies they find objectionable. Under what circumstances do laggards (integrationists) propose (object) to a multispeed Europe? We investigate the institutions and member state preferences that lead these camps to accept or resist multispeed proposals, paying particular attention to how a multispeed approach affects member state bargaining power. We present a series of case studies to demonstrate that the preference configurations we examine do, in fact, lead states to pursue the policies with regard to a multispeed Europe that we expect.
- Jensen M. D. & Nedergaard P., "**From 'Frankenstein' to 'toothless vampire'? Explaining the watering down of the Services Directive**", Journal of European Public Policy, Volume 19, Issue 6, 2012. Abstract: The Services Directive is one of the most significant and controversial legislative proposals ever negotiated in the European Union (EU). This article fills a gap in our knowledge by addressing the key questions as to why and how this prestigious proposal was watered down during the negotiation process. By applying the framework of rational choice institutionalism, the analysis pinpoints the positions of the key players and estimates their relative importance in shaping the final outcome. Prima facie, the European Parliament seemed to be the decisive actor developing the text which was adopted in the end. However, a closer inspection reveals

that the text was influenced by the newly elected conservative–socialist coalition government in Germany and reflected a relatively low common denominator which secured acceptance from not only the vast majority of Members of the European Parliament, but also avoided any explicit opposition in the adoption by the Council of Ministers.

- Langbein J. & Wolczuk K., “**Convergence without membership? The impact of the European Union in the neighbourhood: evidence from Ukraine**” *Journal of European Public Policy*, Volume 19, Issue 6, 2012. Abstract: How does the European Union (EU) affect change in neighbouring countries? The article explores this question, using Ukraine as a case study. So far Ukraine has attracted contradictory assessments of the impact of the EU on the country's domestic transformation. To explain this puzzle, the process of Ukraine's convergence with EU rules is analysed in terms of rule selection, adoption and application. The article focuses on the mechanisms which the EU uses to shape domestic actors' incentives and capacities for taking on EU rules in each of the three dimensions. In the case of technical regulation, EU mechanisms affect domestic actors differently in the three dimensions, resulting in comprehensive rule selection but only selective rule adoption and application. The process of convergence occurs, but in a non-synchronized and highly idiosyncratic way, thereby indicating the patchy impact of the EU on its neighbours, even in the core economic field.
- Lutz S. & Pezzino M., “**International Strategic Choice of Minimum Quality Standards and Welfare**”, *Journal of Common Market Studies*, Volume 50, No 4, 2012. Abstract: This article looks at the influence of minimum quality standards in a two-region partial-equilibrium model of vertical product differentiation and trade. Three alternative standard-setting arrangements are considered: full harmonization, national treatment and mutual recognition. The analysis integrates the choice of a particular standard-setting alternative by governments into the model. The article provides a set of sufficient conditions for which mutual recognition emerges as one regulatory alternative that always improves welfare in both regions. Mutual recognition, being the default procedure if governments do not reach a unanimous decision, is the only possible equilibrium of the game.
- Martins A. I., Lecheler S. & De vreesse Cl. H., “**Information Flow and Communication Deficit: Perceptions of Brussels-Based Correspondents and EU Officials**”, *Journal of European Integration*, Volume 34, Issue 4, 2012. Abstract: This study contributes to the debate on the European Union (EU) ‘communication deficit’ by assessing EU-media relations. Previous literature has examined the way EU institutions interface with journalists, but tells us little about potential differences between these institutions' communication performance. Moreover, research tends to address the main actors of this process, Brussels-based correspondents and EU officials, separately. Drawing on interviews with both groups, we established a direct comparison of their perceptions on (1) the press work of each EU institution; (2) the interaction between EU institutions; and (3) their own informal contacts. Results show that specific communicative patterns are aroused from the various institutions, the EU inter-institutional cooperation is negatively evaluated, and non-official information channels are a key asset for communicating in Brussels. Adopting a broader standpoint, our findings reveal that long-standing EU structural and organisational deficiencies might be enduring the ‘communication deficit’.
- Micara A. G., “**Current Features of the European Union Regime for Export Control of Dual-Use Goods**”, *Journal of Common Market Studies*, Volume 50, No 4, 2012
- Michalski A., “**Social Welfare and Levels of Democratic Government in the EU**”, *Journal of European Integration*, Volume 34, Issue 4, 2012. Abstract: This article investigates the involvement of sub-national authorities and national parliaments in policy coordination in the area of welfare policy in the European Union (EU). Their involvement is analysed in terms of influence in policy input, ex-post evaluation and monitoring of the executive. The findings are set against the four typologies of constitutional arrangements prevalent in Europe. The article concludes that the involvement of sub-national authorities is uneven, depending on their constitutional structures, as federal and

regionalized states in general have more elaborate mechanisms, but some centralized states have sophisticated systems, too, which point to existing governance practices also playing a role. Throughout the EU, national parliaments remain largely decoupled from the open method of coordination. In the case of both sub-national authorities and parliaments, their input is greater in the preparatory phase than in the ex-post evaluation, which has implications for democratic policy-making.

- Rasmussen A. & Alexandrova P., “**Foreign Interests Lobbying Brussels: Participation of non-EU Members in Commission Consultations**”, *Journal of Common Market Studies*, Volume 50, No 4, 2012. Abstract: Using data on contributions to European Commission online consultations from 2001 to 2010, this article examines the level and character of engagement of foreign states in preparation of EU policy. The results show that regional differences in the overall participation of foreign actors are cancelled out when controlling for different demand- and supply-side factors of regional representation. A country's volume of EU trade, level of development and degree of democracy all contribute to increasing participation. Moreover, variation in national economic and political structures helps explain the types of actors by which a country is represented.
- Ratzmann N., “**Securitizing or developing the European neighbourhood? Migration management in Moldova**”, *Southeast European and Black Sea Studies* Volume 12, Issue 2, 2012. Abstract: The European Neighbourhood Policy's (ENP) overarching goal of strengthening mutual prosperity, stability and security could be translated into two distinct policy areas in the operational sphere: development and security. Drawing on the example of the Republic of Moldova, the focus of this article is on policy implementation of the ENP. Moldova, a former Republic of the Soviet Union, politically ‘sandwiched’ between the European Union (EU) and Russia, is home of an unsolved, frozen conflict with the breakaway region of Transnistria. In addition, it is characterized by low levels of economic development, high emigration rates and an imperfect democracy – problems that are also found in other ENP partner countries. Within the EU–Moldovan relationship particular attention appears to be given to initiatives regulating the cross-border movement of people. This analysis asks whether and why security interests lie at the core of the ENP, with migration being pivotal.
- Stephenson P. J., “**Image and venue as factors mediating latent spillover pressure for agenda-setting change**”, *Journal of European Public Policy*, Volume 19, Issue 6, 2012. Abstract: Agenda-setting in the EU has been largely approached using literature from US scholars that emerged over the last 35 years. Surprisingly perhaps, grand theory in European integration has been ignored, even though it might offer valuable insights for longitudinal studies, particularly where issues have had difficulty making it onto the policy agenda. This article seeks to reconcile neofunctionalist and agenda-setting literature, to trace the journey towards agenda-setting, a process through which venues and images play a crucial role over time in framing competing issues. It puts forward a combined framework for analysing agenda-setting dynamics, before applying it to examine a policy case over five decades. Tracing the ‘issue career’ of Community rail infrastructure upwards onto the EU's policy agenda, it shows how strategies to gain attention and build credibility mediate latent spillover pressures in order to secure agenda-setting change.
- Thurner P. W. & Binder M., “**Formal and real authority of ministerial jurisdictions in semi-open states: the comparative value of administrative inside and outside networking**”, *Journal of European Public Policy*, Volume 19, Issue 6, 2012.
- Turkina E. & Postnikov E., “**Cross-border Inter-firm Networks in the European Union's Eastern Neighbourhood: Integration via Organizational Learning**”, *Journal of Common Market Studies*, Volume 50, No 4, 2012
- Tzortzis I., “**Fake or failed? A Greek would-be reforma pactada**”, *Southeast European and Black Sea Studies* Volume 12, Issue 2, 2012. Abstract: Almost forty years after the ill-fated self-transformation attempt of the Greek dictatorship of the colonels, also known as ‘the Markezinis experiment’, this article tries to deal with this incident. Its main thesis will be that, in contrast to most interpretations of it as a ‘fake’ reforma, it was a genuine

effort of the regime elites to transform the regime, which failed because of both the nature of the dictatorship, as well as because of certain choices and mistakes of the regime elites and anti-elites involved in the process.

- Warleigh-Lack A. & M. Stegmann McCallion, “‘Usages of Europe’ and Europeanisation: Evidence from the Regionalisation of Sweden”, *Journal of European Integration*, Volume 34, Issue 4, 2012. Abstract: This article explores the recent regionalisation of Swedish governance – both policy and structure – in order to explore some of the aspects of research on Europeanisation that scholars in the field have recently signalled as especially problematic. We pay particular attention to the role of political cleavages, conflict and contestation, and to the construction and use of policy discourses surrounding European integration as a means of affecting domestic political change. Using the concept of ‘usages of Europe’ from French political sociology, we trace the development of a network of actors which eventually succeeded in constructing EU membership as a tipping point in what had long been intractable domestic debates around regionalisation in Sweden, and argue that an understanding of the discursive uses of EU membership is vital if scholars are to appreciate how the EU can ‘hit home’ even in the absence of strong formal powers.
- Wunderlich J.-U., **The EU an Actor Sui Generis? A Comparison of EU and ASEAN Actornes**”, *Journal of Common Market Studies*, Volume 50, No 4, 2012. Abstract: The core argument of this article is to advocate the recognition of regional organizations as international actors. Conceptions of the European Union (EU) as an international actor are not new. However, a great deal of the literature regards the EU as sui generis in nature and lacking in external capabilities when compared to nation-states. Other regional organizations, such as the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) fare even worse. This article notes that we need to move beyond a state-centric view of world politics to assess the actor capabilities, nascent or advanced, of other players in the global arena, particularly regional organizations.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

- Alcidi C., Giovannini A. and Gros D., “‘Grexit’: Who would pay for it?”, *CEPS Policy Brief*, 23/05/2012.
- Balling M., Lierman F., Van den Spiegel F., Ayadi R. and Llewellyn D.T., *New Paradigms in Banking, Financial Markets and Regulation?*, Larcier, 24/05/2012.
- Brady H., “The EU must fight corruption and defend the rule of law”, *Insight*, CER, 14/06/2012.
- Burke E., “Time for France to take the lead on Syria”, *Bulletin article*, CER, 25/05/2012.
- Carmassi J., Di Noia C. and Micossi St., “Banking Union in the Eurozone and the European Union”, *CEPS Commentary*, 12/06/2012.
- Carrera S., Guild E., da Silva J.S. and Wiesbrock A., “The results of inquiries into the CIA's programme of extraordinary rendition and secret prisons in European states in light of the new legal framework following the Lisbon Treaty”, *European Parliament*, June 2012.
- Dabrowski M., “What can Arab countries learn from the post-communist transition?”, *MEDPRO Commentary*, 31/05/2012.
- De Grauwe P., “A self-inflicted crisis”, *CEPS Commentary*, 31/05/2012.
- Debomy D., “Do the Europeans still believe in the EU?”, *Study & Research 91*, Notre Europe, 15/06/2012.
- Deriglazova L., Makarychev A.S. and Reut O., “Russian Foreign Policy: What is not seen from the Kremlin”, *CEPS Working Document*, 06/06/2012.
- Emerson M., “Implications of the Eurozone Crisis for EU Foreign Policy: Costs and Opportunities”, *CEPS Commentary*, 01/06/2012.
- Fabbrini S., “After the Euro Crisis: The President of Europe - A new paradigm for increasing legitimacy and effectiveness in the EU”, *EuropEos Commentary*, 01/06/2012.
- Fabry E., “EU governance under the stress test of emerging economies”, *Tribune*, Notre Europe, 30/05/2012.

- Faleg G. and Giovannini A., “EU Defence Policy after Chicago: Going Smart?”, *CEPS Commentary*, 19/05/2012.
- Faleg G. and Giovannini A., “The EU between Pooling & Sharing and Smart Defence: Making a virtue of necessity?”, *CEPS Special Report*, 19/05/2012.
- Fernandes S., “European guarantees to get out of the crisis?”, *Policy Brief No. 36*, Notre Europe, June 2012.
- Giovannini A., Gros D., Ivan P., Kaczyński P.M. and Valiante D., “External Representation of the Euro Area”, *European Parliament*, June 2012.
- Grant Ch., “Japan's response to China's rise”, *Policy Brief*, CER, 13/06/2012.
- Gros D. and Schoenmaker D., “Cleaning up the mess: Bank resolution in a systemic crisis”, *CEPS Commentary*, 07/06/2012.
- Gros D., “Democracy vs. the Eurozone”, *CEPS Commentary*, 04/06/2012.
- Gros D., “Europe's Recurrent Employment Problems”, *CEPS Policy Brief*, 22/05/2012.
- Gros D., “The Fiscal Economics of a Greek Exit”, *CEPS Commentary*, 01/06/2012.
- Gross E., “The end of the EU Police Mission in Bosnia and Herzegovina: What lessons for the Common Security and Defence Policy?”, *Policy Brief*, EPC, 13/06/2012.
- Knops L., “CAP Reform: Will the European Parliament take the bull by the horns?”, *CEPS Commentary*, 07/06/2012.
- Kobzova J. and Valasek T., “What Putin's return means for the former Soviet republics”, *Bulletin article*, CER, 25/05/2012.
- Kostanyan H. and Nasieniak M., “Moving the EU from a Laggard to a Leader in Democracy Assistance: The Potential Role of the European Endowment for Democracy”, *CEPS Policy Brief*, 15/06/2012.
- Lannoo K., “Banking Union in Three Steps”, *CEPS Commentary*, 12/06/2012.
- Major C., Mölling C. and Valasek T., “Smart but too cautious: How NATO can improve its fight against austerity”, *Policy Brief*, CER, 21/05/2012.
- Micossi St., “An agenda for the European Council: Feasible steps to bring the eurozone back from the precipice”, *CEPS Policy Brief*, 20/06/2012.
- Renda A. and Granieri M., *Innovation Law and Policy in the European Union: Towards Horizon 2020*, Springer, 23/05/2012.
- Renda A., “Competition, Neutrality and Diversity in the Cloud”, *IDATE*, 25/05/2012.
- Renda A., “The power of simplicity: Towards a Smarter and Streamlined Innovation Policy in the EU”, *CEPS Special Report*, 23/05/2012.
- Rennie D., “The continent or the open sea: Does Britain have a European future?”, *Report*, CER, 28/05/2012.
- Springford J., “Some sorts of austerity are better than others”, *Insight*, CER, 01/06/2012.
- Tilford S., “A Greek exit will not be cathartic”, *Bulletin article*, CER, 25/05/2012.
- Valasek T., “NATO ponders austerity and US 'pivot'”, *Insight*, CER, 18/05/2012.
- Vitorino A., “Stability and growth: perfecting the new European pact”, *Tribune*, Notre Europe, 16/06/2012.
- Vitorino A., “The European 'Fiscal Compact': a goal or a starting point?”, *Tribune*, Notre Europe, 07/06/2012.
- Zuleeg F., “Is Europe addressing the wrong growth crisis?”, *Commentary*, EPC, 21/05/2012 epc.eu
- Σαρελάκος Γ., «Η πρόκληση μιας ολοκληρωμένης και αποκεντρωμένης δημοσιονομικής διαχείρισης για την Ελλάδα», *EKEME Policy Brief (PB 02/2012)*, www.ekeme.gr

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- 5/7/2012: Το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών και Ερευνών (EKEME) διοργανώνει συζήτηση με θέμα «Τι είδους αλληλεγγύη; Η συζήτηση στην Ε.Ε.».

Ομιλητές: Ν. Φραγκάκης (Δικηγόρος, Πρόεδρος του ΕΚΕΜΕ) και Α.Δ. Παπαγιαννίδης (Δικηγόρος, Δημοσιογράφος και μέλος Δ.Σ. του ΕΚΕΜΕ).

- 21-23/6/2012: Το ΕΛΙΑΜΕΠ διοργάνωσε το 9^ο σεμινάριο με θέμα «**Παγκόσμια Ευρώπη σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο: Διατηρώντας το ειδικό της βάρος**» το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα «Jean Monnet Action» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Πόρος.
- 7-10/6//2012: Το ΕΛΙΑΜΕΠ στο πλαίσιο του Initiative for Peace Building. Early Warning διοργάνωσε το διεθνές σεμινάριο του στη Χάλκη με θέμα «**Ο ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης στη Νοτιοανατολική Ευρώπη για την πρόληψη συγκρούσεων**», με χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση, Χάλκη.
- 4-17/6/2012: Το Center for Global Politics του Freie Universität στο Βερολίνο σε συνεργασία με το Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) και το Πανεπιστήμιο Sabanci στην Κωνσταντινούπολη διοργάνωσαν εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα «**Ρήξεις στις περιφερειακές σχέσεις: Τουρκία- ΕΕ σε αβέβαιη πορεία**», Κωνσταντινούπολη.
- 31/5/2012: Το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης) - Ευρωπαϊκό Κέντρο Αριστείας Jean Monnet και το Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών (Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών) διοργάνωσαν το 3ο Συνέδριο της Ελληνικής Πανεπιστημιακής Ένωσης Ευρωπαϊκών Σπουδών με θέμα: «**Ευρωπαϊκό Κέντρο Αριστείας Jean Monnet: 1962-2012: 50 Χρόνια Ευρωπαϊκής Πορείας της Ελλάδας Απολογισμός και Προοπτικές**» (με την υποστήριξη της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα).
- 26/5/2012: Τα Γραφεία Ενημέρωσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε Ελλάδα και Κύπρο, σε συνεργασία με την Περιφέρεια Κρήτης διοργάνωσαν διεθνές συνέδριο με θέμα «**Ασφάλεια ενεργειακού εφοδιασμού στην Ε.Ε.**».
- 24/5/2012: Το Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων (ΙΔΟΣ) διοργανώνει συζήτηση - συνάντηση με θέμα «**Η Ευρωπαϊκή προοπτική της Ελλάδας σήμερα: Κατά πόσον είναι ευκατάρτη και δεδομένη η συμμετοχή της Ελλάδας στην Ε.Ε και τη Ζώνη του Ευρώ**».
- 16/5/2012: Το Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων (Ι.Δ.Ι.Σ.) του Παντείου Πανεπιστημίου διοργάνωσε εκδήλωση με θέμα «**Οι Η.Π.Α. σήμερα: Εσωτερική Κατάσταση, Εξωτερική Πολιτική, Συνέπειες για την Ελλάδα**» με ομιλητή τον Επίκουρο Καθηγητή Κύριο Κωνσταντίνο Κολιόπουλο και συντονιστή τον Καθηγητή του Παντείου Πανεπιστημίου Κύριο Χάρη Παπασωτηρίου.
- 11/5/2012: Με αφορμή τον εορτασμό της «Ημέρας της Ευρώπης» (9η Μαΐου), η Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα και το Γραφείο Ενημέρωσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ελλάδα, σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Όμιλο Εδαφικής Συνεργασίας «Αμφικτυονία», την Περιφερειακή Ένωση Δήμων Αττικής και την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, διοργανώνουν Ημερίδα με θέμα «**Η Ευρώπη χθες, σήμερα, αύριο - Αυτοδιοίκηση και Ευρωπαϊκή προοπτική**».
- 15/5/2012: Το Ινστιτούτο Ενέργειας Νοτιοανατολικής Ευρώπης (ΙΕΝΕ) και το Κέντρο Ερευνών Προοδευτικής Πολιτικής (ΚΕΠΠ) διοργάνωσε συνέδριο με θέμα «**Ενέργεια και Επενδύσεις στην Ελλάδα**».

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΕΕΠ

1. ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- Ανδρέου, Γιώργος, Συνοχή και διαρθρωτική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Παπαζήσης, Αθήνα 2002.
- Διαμαντικός, Κων/νος - Τριαντόπουλος, Χρήστος, Το Διαδίκτυο στην υπηρεσία της έρευνας, Εκδόσεις Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2006.
- Διαμαντικός, Κωσταντίνος, Θεωρία και πρακτική της αξιολόγησης Προγραμμάτων, δράσεων και πολιτικών, Παπαζήσης, Αθήνα 2007.
- Δούση, Εμμανουέλα, Η κοινοτική περιβάλλοντος και η επίδρασή της στην περίπτωση της Ελλάδας, Παπαζήσης, Αθήνα 2002
- Καζάκος, Πάνος, Αναθεώρηση του συντάγματος και Οικονομία. Δοκίμιο οικονομικής ανάλυσης των συνταγματικών θεσμών, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2007.
- Καζάκος, Πάνος, Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας, Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις, Αθήνα 2005.
- Κοτσιαρός, Αθανάσιος, "www.ΠολιτικόΙσλάμ.online.gr" Η ηλεκτρονική παρουσία του Τούρκικου πολιτικού Ισλάμ στο διαδίκτυο, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- Κουτσιαρός, Νίκος, Η Λήψη Αποφάσεων σε μια Οικονομική Ένωση. Υποδείξεις με αφετηρία τη σύγχρονη οικονομική θεωρία της πολιτικής, Παπαζήσης, Αθήνα 2003.
- Κουτσιαρός, Νίκος, Ποιος ελπίζει ή φοβάται τις Βρυξέλλες; Η ρυθμιστική παρέμβαση της Ε.Ε. στις αγορές εργασίας, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- Μιχαλάκη Σ. & Φιλίνης Κ., «Τι συμβαίνει στο βασίλειο της Δανιμαρκίας. Ευελιξία με ασφάλεια και οι επιδόσεις της αγοράς εργασίας», Παπαζήσης, Αθήνα, 2009.
- Μπότσιο, Κων/να, Μεταξύ ΝΑΤΟ και ΕΟΚ. Η Ευρώπη σε αναζήτηση μιας αμυντικής και πολιτικής ένωσης, 1949-1957, Παπαζήσης, Αθήνα 2002.
- Koutsiaras, Nikos, Understanding Economic and Monetary Union, Institute of European Integration and Policy, Metamesonykties Ekdoseis, Athens 2005.
- Τριαντόπουλος, Χρήστος, Εποπτεία τραπεζικού συστήματος: Η ευρωπαϊκή εμπειρία και το νέο κανονιστικό πλαίσιο, Παπαζήσης, Αθήνα 2008.

2. ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α. Μέλη ΔΕΠ και Συνεργάτες από άλλα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα

- Διαμαντόπουλος, Χρήστος, "Διοικητικές αντιλήψεις και Διοικητικά συστήματα: Αγγλοαμερικάνικη και ευρωπαϊκή παράδοση". WP. A01/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0106
- Καζάκος, Πάνος, "Ανταγωνιστικότητα, Ανάπτυξη και Απασχόληση. Εθνικές δυνατότητες και προτεραιότητες.", WP. A03/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0304
- Καζάκος, Πάνος, "Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας", 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/Met.Ekd.pdf
- Κουτσιαρός, Νίκος, "Η στρατηγική της Λισαβόνας και η έκθεση Kok: Μεταξύ οικονομικής σκοπιμότητας και πολιτικής ορθότητας", WP. A02/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0205
- Λάβδας, Κώστας - Χρυσόχου, Δημήτρης, Νέες κατευθύνσεις στη μελέτη της ευρωπαϊκής πολιτείας, WP. A02/06 (2006) στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0206
- Μαραβέγιας Ν., «Σε αναζήτηση ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ύπαιθρο», WP. A01/08 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0108.pdf
- Τζιφάκης, Νικόλαος - Φακιολάς, Ευστάθιος Τ. "Οι επιχειρήσεις ειρήνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Δυτικά Βαλκάνια", WP. A02/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0202
- Ananiadis, Blanca, "From Lisbon to Lisbon: Narratives of Social Europe". UACES 37th Annual Conference and 12th Research Conference, WP. A02/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0207
- Attina, Fulvio, Building the Union: an evolutionist interpretation, IEIP-EKEM (Conf.) 09 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)09.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)09.pdf)
- Bellamy, Richard, New modes of democracy: Can there be EU Democracy without parties or political representation? IEIP-EKEM (Conf.) 08 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)08](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)08)
- Castiglione, Dario, Notes on "The role of political identity in European integration", IEIP-EKEM (Conf.) 07 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)07.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)07.pdf)
- Diamantopoulos, Christos, "Thoughts on logical positivism, simon's decision theory and the aristotelian teleology", WP. A01/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0107
- Kaczynski, Piotr Maciej, "Polish Dilemmas on the New European Union Treaty", Institute of Public Affairs (Warsaw) στο eeep.pspa.uoa.gr/IPA.pdf
- Kassimatis, George, Common cultural roots - The cornerstone of the European Union IEIP-EKEM (Conf.) 05, στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)05.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)05.pdf)
- Kazakos, Panos, After the Constitutional Debacle: What way ahead for the Union?, IEIP-EKEM (Conf.) 10, στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)10.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)10.pdf)
- Kazakos, Panos, Europeanisation, Public Goals and Group Interests: Convergence Policy in Greece, 1990-2003 στο eeep.pspa.uoa.gr/WEP.pdf
- Kazakos, Panos, Scenarios for the future of Europe, WP. A01/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0105
- Koutsiaras, Nikos - Andreou, George, Small can be beautiful: The EU budget - and the financial perspectives for 2007-2013, WP. A01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0104

- **Manitakis, Antonis**, *The impasses in constitutionalising the EU and the perspective of moving from the shared sovereignty of states to "condominium" of peoples*, IEIP-EKEM (Conf.) 02 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 02](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 02)
- **Pagoulatos, George**, *Deepening vs Widening: Revisiting the dilemma*, IEIP-EKEM (Conf.) 06_στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 06.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 06.pdf)
- **Papadopoulou, Lina**, *Lost in "translation" or, how political visions IEIP-EKEM (Conf.) 04: regarding the future of Europe are "translated" into constitutional arrangements*
- **Taylor, Paul**, *The State of European Integration: a view on the present and future perspective*, IEIP-EKEM (Conf.) 01 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 01](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 01).
- **Trechsel, Alexander**, *The Swiss model: a bonanza for EU studies*, IEIP-EKEM (Conf.) 03, [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 03](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 03)

B. Ερευνητές και Επιστημονικοί Συνεργάτες Ε.Ε.ΕΠ

- **Δούκας, Γιάννης**, "Η παγκόσμια διατροφική κρίση και η θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης", WP. B01/08:
- **Διαμαντικός, Κωνσταντίνος - Λαμπρίδης, Παναγιώτης**, "Η Αναζήτηση της Ειρήνης στο Αιγαίο: Μια Συνολική Αποτίμηση της Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης και Ασφάλειας στις Ελληνοτουρκικές Σχέσεις", WP. B08/04 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0804
- **Διαμαντικός, Κωνσταντίνος**, *Θεωρία και μέθοδοι αξιολόγησης κοινωνικό - οικονομικών παρεμβάσεων*, WP. B05/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0506
- **Μανούζας, Ζήσης**, "Μείωση των ωρών εργασίας: Είναι αποτελεσματικό μέτρο για την αύξηση της απασχόλησης;", WP. B07/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0704
- **Ματσουκά, Κλεοπάτρα**, *Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Προβλήματα, Προοπτικές, Προκλήσεις*, WP. B04/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0406
- **Μπουρίκος, Δημήτρης**, *Ζητήματα κοινωνικοασφαλιστικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα, Επισημάνσεις και προτεινόμενη βιβλιογραφία*, WP. B03/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0306
- **Παπούλιας, Ευάγγελος**, *Διεθνές και Ευρωπαϊκό πλαίσιο της εθνικής πολιτικής μουσείων. Περιπτωσιολογική μελέτη Αρκαδίας*, WP. B01/07, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0107
- **Σκάλκος, Δημήτρης**, "Από τον Ρεπουμπλικανικό Φιλελευθερισμό στη Δημοκρατία των Ελευθεριών: Μία προσέγγιση ανα-σημασιοδότησης της "φιλελεύθερης σοσιαλδημοκρατίας", WP. B02/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0207
- **Σοφού, Στεργούλα**, "Η Αναπτυξιακή Βοήθεια ως μέσο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Περίπτωση των Δυτικών Βαλκανίων", WP. B06/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0604
- **Τριαντιδής, Αρης**, "Οικονομικές προεκτάσεις της περιφερειακής ολοκλήρωσης στα Βαλκάνια", WP. B05/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B504
- **Andreou, George**, *Regional Policy in Greece Sectoral Case Study The Operational Programme "Competitiveness"*, WP. B01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0104
- **Choros, Panagiotis**, *Political Conditionality in the European Neighbourhood Policy: The Case of the Southern Mediterranean* WP. B02/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0205
- **Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos**, *The Greek Contribution to CFSP and Civilian Crisis Management*, WP. B02/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0204
- **Frangakis, Nikos - Papayannidis, A.D. - Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos**, *FORNET CFSP Annual Report 2004-Greece*, WP. B03/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0304
- **Kotsiaros, Athanasios**, *The change of the Greek foreign policy strategy towards Turkey: the Greek official political discourse*, WP. B01/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B106
- **Petrelli, Marina - Vallianatou, Anna**, *The medium-small and big member states: willing enough to draw common positions during the European Convention and IGC debate on CFSP and ESDP?*, WP. B02/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B206
- **Triantafyllou, Martha**, *Forecasting conflicts with the use of event data: The Greek-Turkish case of Imia*, WP. B04/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0404
- **Trantidis, Aris**, *Interests, Ideas and Norms: The Strategy of 'Symbiosis' in the European Neighbourhood Policy*, WP. B03/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0305
- **Trinquelle Isabelle**, "La spécificité de la gestion des déchets dans les îles au regard du droit communautaire" στο eeep.pspa.uoa.gr/IsabelleTrinquelle-French.pdf
- **Vallianatou, Anna**, *The Iraq crisis: did the fourth EU-Greek Presidency follow a problem solving approach?*, WP. B01/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0105

Κείμενα εργασίας Μονάδα Τουρκίας

- **Kotsiaros, Athanasios**, "Turkish National Elections 2007: Choosing between democracy and authoritarianism", RUT-WP03/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP03.07.pdf>
- **Κοτσιαρός, Αθανάσιος** (επ.), «Η Ευρωπαϊκή Κοινή Γνώμη και η Τουρκία: Διαπραγμάτευση ενάντια στη θέληση των ευρωπαίων πολιτών;» RUT-WP02/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP02.07.pdf>
- **Τριαντόπουλος, Χρήστος**, «Τουρκική οικονομία: Το τρένο του 2006 θα εκτροχιαστεί το 2007;», (2007) RUT-WP01/07 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP01.07.pdf>
- **Τσαπακίδης, Χρήστος**, «Οι Ρωσοτουρκικές Σχέσεις στη Μεταψυχροπολεμική Εποχή: Επαναπροσδιορισμός και Νέες Τάσεις», RUT-WP04/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP04.07.pdf>